

283 OCTOMBRIE 2025

DUNĂREA DE JOS

[Signature]

CONSILIUL JUDEȚEAN GALAȚI CENTRUL CULTURAL DUNĂREA DE JOS

revista

DUNĂREA DE JOS

EDITOR: CONSILIUL JUDEȚEAN GALAȚI
PREȘEDINTE: Costel FOTEA

CENTRUL CULTURAL DUNĂREA DE JOS
MANAGER: Vali Viorel SANDU

REDAȚIA:

Redactor șef: Florina Zaharia

Redactori: Alina-Simona Constantin, Laura Dumitrache,
Eduard Mihalcea, Costel Radu.

Copertă: © Tudor Șerban - Vitesse

Responsabilitatea pentru conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor. Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate. Alte detalii despre activitatea Centrului Cultural „Dunărea de Jos” Galați pot fi aflate pe pagina web a instituției (www.ccdj.ro) sau pe pagina de facebook: *Centrul Cultural Dunărea de Jos Galați*. Arhiva parțială a revistei se regăsește pe site-ul instituției. Revista *Dunărea de Jos* este membru APLER (Asociația Publicațiilor Literare și a Editurilor din România).

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Str. Domnească, nr. 61, cod: 800008, tel. 0236418400, fax. 415590,
e-mail: office@ccdj.ro
ISSN: 1583-0225

Revista poate fi procurată de la sediul redacției.
Aceasta poate fi citită integral și gratuit în arhiva sa:
https://www.ccdj.ro/editura_revista.html

Școala de Arte

Deschiderea anului școlar 2025 - 2026

Peste 1000 de copii și tineri s-au înscris pentru a-și cultiva talentul și pasiunea.

O echipă dedicată de 25 de cadre didactice îi va ghida pe drumul artei.

Activitatea se desfășoară în cadrul a 34 de clase, ce acoperă 21 de discipline artistice – de la muzică și dans, până la arte vizuale și teatru.

Mulțumim părinților și elevilor pentru încredere și abia așteptăm să pornim împreună într-un nou an plin de inspirație și creativitate!

20 de ani de activitate

Ecaterina Hulea și „Glasul Odăieșilor”

Consiliul Județean Galați și Centrul Cultural „Dunărea de Jos” invită gălățenii pe 4 octombrie, de la ora 11:00, la Sala de Spectacole a Centrului Cultural „Dunărea de Jos” Galați, la un eveniment organizat pentru a marca cei 20 de ani de activitate a Grupului „Glasul Odăieșilor” coordonat de Ecaterina Hulea, ani dedicați în păstrarea și promovarea cântecului popular.

Prin pasiune, dăruire și pricepere, Ecaterina Hulea a contribuit și la transmiterea tradițiilor și meșteșugurilor populare din sudul Moldovei. Născută și crescută în satul Odaia Manolachi, comuna Vinători, județul Galați, Ecaterina Hulea a fost cadru didactic și coordonator de ateliere de cusături tradiționale. Din 2005, a fost colaborator activ al Centrului Cultural „Dunărea de Jos”.

Ecaterina Hulea este fondatoarea Grupului folcloric „Glasul Odăieșilor”, din anul 2005. Cu numeroase colaborări la proiecte culturale majore precum „La Dunăre de Sânziene”, „Noaptea Muzeelor”, „Ipostaze Etnografice”, a participat la târguri și festivaluri de folclor în România și Republica Moldova.

Evenimentul aniversar va fi marcat de un moment de valorificare scenică a unui obicei de nuntă tradițională și un spectacol susținut de Ansamblul Folcloric „Doina Covurluiului”, alături de invitați din țară și Republica Moldova.

Nebănuita scenă a focului negru

Octavian MIHALCEA

Odată cu apariția volumului *Cântecul lui Guillaume* (Editura Academiei Române, București, 2024), antologie, studiu introductiv și selecția referințelor critice de Alina Bako, asistăm la repunerea în discuție a poeziilor unui mare creator, Virgil Mazilescu. Abordarea estetică a acestuia este acordată cu paradigma pluriformă, unde complexitatea imaginilor are valențe prodigioase.

Trăsătura supratelurică a viselor conduce înspre elemente lirice care dau enigmei puteri absolute. Dacă lumea așa cum o știm e programatic opresivă, saltul oniric va fi profund îndrituit: *nuia de cremene și uneori de zahăr/ a basmelor care ne-au invadat copilăria/ doamne/ ușor e să mori în numele altuia/ omul virgil moare în numele omului vasile/ o fereastră este deschisă în stânga/ o fereastră este deschisă în dreapta/ spre o natură a copiilor proptiți în meditație/ atunci mai multe fapte au o mare importanță/ că aici (de pildă) e spațiul sufletelor îngrășate cu suflet/ de miel/ și a fost escaladat/ că-n apropiere oricare stomac inventează/ flori/ puterea omului peste stă în puterea omului parașută/ și s-a trezit din somn îngropată vâsla aceea unică/ și doamne (Nuia de cremene și uneori de*

zahăr). Prin intermediul anumitor fulgurații, poeziile lui Virgil Mazilescu țin pânze ce ocultează, adevărat athanor plâsmuind sensuri nebănuite. Transformarea uzualului se petrece în ritm discontinuu. Sintagme poetice repetitive brăzdează expresia sufletului. Poetul se exprimă cel mai bine cultivând echivocul și intertextualitatea.

Deși dramaticul predomină, găsim în textele prezentei antologii numeroase detalii care țin de joc. În acest spirit: *(copil fiind: șarpe cu pălăriuță) din gură cad mereu/ cărnuri lungi de toamnă până într-o bună zi când/ spre uimirea tuturor laba echilibrului peste ceafă:/ bum. desigur spre o altă viață.// trebuie să existe undeva/ o mare groapă comună unde zac și respiră uneltele/ noastre pe care le țin strâns alte suflete jucându-se/ cu metalul lor ruginit. și iov în pustiu: nemernicul/ cu flori de toamnă-n gură de ce să fie// dar de ce să nu fie el frate cu struțul cu șacalul. fără/ îndoială în altă lume în alt vis. (O mare groapă comună)* Alteori sunt atinse zonele angoasei, provocând flagelări intime, abisaliități pe care le întâlnim frecvent. Stările-limită fac parte din peisajul liric, pe parcursul căruia se manifestă ideatica incertului, raliere la supraréalitate. Focul iubirii hrănește foarte multe poezii,

astfel încât avem impresia că, alchimic, totul se poate schimba fundamental: *ea e femeia din vis. pe când străbăteam/ o zonă alburie lăptoasă prin anii mai tineri/ carența și pavăza înțelepciunii carența și pavăza.// și brusc s-a ivit. o gură de aer (ai fi zis)/ sângele ei de pretutindeni și dintotdeauna./ picioarele ei/ ca două lungi strigăte ale morții pe nisip.// și o precizie cu adevărat înspăimântătoare. până și zâmbetul. (Până și zâmbetul)* Lipsa împlinirii pasionale sfășie celelalte aspecte ale vieții. Drept consecință, traiul în regiuni sufletești cu marcaj apolinic nu este realizabil. Înstrăinarea existențială merge până la instaurarea unei solitudini irepresibile. Poetului îi vor fi administrate variabile tipuri de suferință, însoțite neabătut de o Lună bizară, greu decriptabilă. Toate călătoriile realizate au în vedere intuiția extincției radicale: *ar fi putut găsi un loc și drumul/ până la el: mici așezări de țară/ sub stele reci – și despre felul cum// ah despre felul cum se-ncheagă sângele/ pe buze la un semn tăcut al morții/ ar fi găsit exemple în istorie (Sub stele reci).*

Sunt dezagregări, predispoziții pentru un anumit tip de surpare. Virgil Mazilescu îmbracă o foarte particularizantă cămașă de foc negru. Orice accepțiune soteriologică este exclusă, printre spectre cumva atemporale ce-și exteriorizează straniețatea. Tragicul, împreună cu pecețile livrești, conturează un orizont al grelei penumbre: *boabe de mei risipite ici și colo: vulpea roșcată/ furișându-se prin bălării,/ iată după unii imaginea simplității,/ tu ce crezi? încurcăturile plânsul la trompetă fruntea/ sprijinită în palme/ toate astea vor veni mult mai târziu, și atunci când vor/ începe să vină/ nu se vor mai sfârși niciodată, nuuuuu. Niciodată./ ca soarele negru al melancoliei? ca soarele negru al melancolei. (Poziția incomodă din care ne rugăm)* Poeziile lui Virgil Mazilescu par a face

parte dintr-un parcurs inițiativ care conferă realității înțelesuri superioare.

Extravertirea și hermetismul compun o scenă acută, puțin previzibilă.

Individualitatea poetică a lui Virgil Mazilescu este dată și de sincretismul dintre vocația esențializării și mult dorita accedere la simplitate.

Portrete literare

Mihai Ștefaniu - un copil mare într-un trup al timpului uitat

Aida ZAHARIA

Mihai Ștefaniu este unul dintre acei poeți pentru care scrisul nu este doar un exercițiu literar, ci o mărturisire de viață. Născut în urmă cu 90 de ani, tecucean prin destin și vocație, el și-a legat numele de viața culturală a orașului Tecuci, unde de zeci de ani este suflet al cenaclului literar „Calistrat Hogaș”. Colegii îl numesc cu respect „decanul de vârstă”, dar dincolo de titluri și aniversări, adevărata sa noblete vine din felul în care știe să transmită bucuria de a fi și dragostea pentru cuvânt.

Poezia lui Mihai Ștefaniu poartă amprenta unei seninătăți melancolice. Versurile sale se hrănesc din amintiri, din satul copilăriei, din clipele simple ale vieții, dar și din meditația asupra timpului, efemerității și destinului. În poemele sale, lacrima și zâmbetul nu se contrazic, ci coexistă într-un echilibru al spiritului: „Viața-i ca o scară”, spune el într-un vers, dar o scară pe care urci cu pas cumpătat și cu speranța mereu vie.

Ca prezență, Mihai Ștefaniu este un recitator cu glas actoricesc, capabil să dea poeziei sale o forță scenică aparte. În cenacluri și la lansări de carte, vocea lui adună oamenii în jurul ideii că poezia nu este doar literatură, ci și comunitate, memorie și emoție împărtășită.

Mihai Ștefaniu – un copil mare într-un trup al timpului uitat

Mihai Ștefaniu pare a fi rămas, în adâncul sufletului, un copil curios și jucăuș, care privește lumea cu uimire și candoare, chiar și atunci când anii i-au așezat pe umeri haina grea a timpului. Trupul îi aparține vârstei înaintate, dar spiritul lui rămâne mereu tânăr, gata să se mire, să iubească și să zâmbească. Poezia sa nu este niciodată înrâncenată; ea respiră un aer de nostalgie

luminoasă, ca și cum autorul ar privi înapoi nu cu tristețe, ci cu recunoștință. În versurile lui se simt jocul copilului, satul copilăriei, râsul prietenilor, dar și gravitatea trecerii, toate amestecate într-o muzică blândă a inimii.

Este un poet care ne predă rețeta despre cum să îmbătrânim frumos: omul să poarte timpul ca pe o poveste și să rămână, în adâncul lui, un copil mare, ascuns într-un trup pe care viața l-a uitat doar pe dinafară. Există autori de poezie care scriu cu încrâncenarea maturității, încercând să prindă în cuvânt greutatea lumii. Există, de asemenea, poeți care scriu cu delicatețea copilului care descoperă pentru prima dată minunăția lucrurilor. Mihai Ștefaniu face parte dintre aceștia din urmă. În el, copilăria nu a pierit odată cu trecerea anilor, ci s-a transformat într-un nucleu viu al poeziei; timpul l-a atins la suprafață, însă nu a putut șterge tinerețea lăuntrică. Poetul însuși recunoaște, cu ironie și seninătate, că este „optimist” chiar și atunci când viața i se arată ca o scară lungă, greu de urcat.

În fiecare poezie a sa se simte seninătatea copilului care privește lumea cu uimire. El nu se mulțumește să constate, ci simte nevoia să întrebe, să se mire, să tresară. Temele preferate – satul natal, mama, prietenia, trecerea timpului – sunt privite printr-o lentilă a nostalgiei luminoase, nu a deznădejdiei. În versurile sale, trecutul nu apasă, ci strălucește ca o icoană în care recunoști chipuri dragi și locuri de odinioară.

Pentru Mihai Ștefaniu, poezia nu este doar un act estetic, ci și un gest al memoriei afective. Copilăria, cu jocurile, glasurile și așezările ei simple, rămâne resursa esențială din care se hrănește.

Volume precum „Meandre” și „Lacrima timpului – trăiri în versuri, epigrame și epitafuri” (2017, Editura „Orizonturi”, București.) nu sunt doar

simple adunări de texte; ele dau măsura unei sensibilități discrete, dar ferme, în care se împletesc poezia lirică, epigrama și reflecția satirică. Versurile sale seamănă mai degrabă cu jurnale lirice, în care se amestecă notația sinceră cu jocul de cuvinte, confesiunea gravă cu epigrama jucăușă. Mișu Ștefaniu, așa cum este cunoscut de prieteni, dovedește că spiritul ludic și cel meditativ nu se exclud, ci se completează; știe să treacă de la confesiunea intimă la ironia blândă, de la imaginea satului dispărut la jocul de cuvinte plin de umor. Poezia lui Mihai Ștefaniu rămâne definit ca fiind un spațiu al copilului interior: un loc unde jocul, râsul, lacrima și rugăciunea se întâlnesc firesc.

Foarte atașat de Tecuci, participă constant la viața culturală a orașului, consideră cenaclul literar ca pe un spațiu esențial pentru manifestarea și păstrarea literaturii locale. Natura poeziei sale e una personală, implicată, care îmbrățișează amintiri, identitate locală și sentimente care rezonază cu publicul în fața căruia își

etalează talentul literar și actoricesc.

Nu se înscrie în tipologia poetului care scrie în izolare. El își împărtășește versurile cu prietenii, cu membrii cenaclului „Calistrat Hogaș”, cu publicul local. Prezența lui la evenimente literare este nu doar un gest de participare, ci un act de generozitate. Cu vocea sa caldă, cu accent actoricesc, el își rostește poeziile ca pe niște daruri împărtășite comunității dând viață proprie poeziilor precum „Atuuri din viața mea”, „Unii spun că-s optimist” sau „Baladă satului dispărut”, „Mama”, „Un gând spre cel plecat departe”. În felul acesta, el a devenit un simbol cultural al Tecuciului – un poet care nu a încetat să fie aproape de oameni și să creadă în forța poeziei de a aduna sufletele împreună. Ne arată, astfel, că vârsta nu este o limită, ci o altă formă de a fi viu. Poezia sa respiră libertatea copilăriei și seninătatea maturității, iar viața lui întreagă e o lecție despre frumusețea de a rămâne, până la capăt, un copil mare.

Mișu Ștefaniu nu depune niciun efort pentru a se face plăcut. Nici nu ar ști să joace un astfel de rol. Pur și simplu, îl plăci din prima clipă în care îl auzi vorbind și recitând. Glasul lui are o căldură aparte, o vibrație care atinge direct sufletul. E acel tip de prezență pe care nu o poți explica doar prin talent, ci prin autenticitate. Îl plăci pentru că e firesc, pentru că vorbește și scrie așa cum respiră: sincer, limpede, fără artificii. Și poate tocmai de aceea poezia lui devine mai mult decât literatură – devine o întâlnire umană, o punte caldă între sufletul lui și sufletele noastre.

Dar nu este doar căldură. În fiecare vers recitat se simte experiența vieții și frumusețea observației sensibile. Mișu a învățat să privească lumea cu ochii și cu inima unui om care a iubit și a suferit. Nu există în poezia lui stridență sau forțare – totul curge firesc, ca un râu blând care știe

să adune în apa lui toate nuanțele: bucuria, nostalgie, ironia ușoară, melancolia.

Și totuși, ceea ce îl face memorabil nu este doar poezia, ci omul care stă în spatele cuvântului. Fără efort, fără fasoane, Mișu adună în jurul său oameni care îl ascultă cu respect și bucurie. La cenacluri, la lansări de carte, la ședințele obișnuite, el reușește să creeze un spațiu în care timpul se oprește: un spațiu al ascultării reciproce, al emoției împărtășite, al râsului care se prelinge firesc și al lacrimii care nu deranjează. Maturitatea experienței și inocența curioasă coexistă fără contradicție, iar omul și poetul se contopesc într-o figură completă, sinceră, profund umană.

Cine îl ascultă recitând simte că nu primește doar un text, ci o întâlnire cu un om care a ales să rămână viu în fiecare cuvânt. Să stai de vorbă cu Mișu înseamnă să simți că poezia nu e doar literatură, ci viață în forma ei cea mai sinceră – un dar care te însoțește mult timp după ce glasul s-a stins. Și poate acesta este secretul lui: Mișu nu trebuie să facă nimic pentru a fi plăcut. Tot ceea ce este el – omul, poetul, prietenul – iese firesc, curat, ca o lumină care nu cere confirmare, ci doar este. Și, pentru cei care îl cunosc, această lumină rămâne aprinsă mult timp după ce l-au părăsit.

Mihai Ștefaniu rămâne în conștiința culturală a Tecuciului ca un martor al timpului, un poet al senectuții luminoase, un om al cuvântului care a știut să transforme viața în vers și să lase, prin scrisul său, o dâră de lumină în sufletul cititorilor.

Kiki citește...

Verde akedie de Veaceslav Cusțer

Răsărit de verde după paralizia sufletului

Carmen ANDREI

Plecând școlărește de la titlul *Verde akedie* (apărut la Brăila, la editura Sfântul Iona în 2021), volumul dens (peste 130 de poezii, greu de analizat într-o singură cronică – sic!) îmbină cromatica vieții și regenerării, culoarea *verde* cu toate nuanțele ei, cu *akedia*– termen din spiritualitatea monastică bizantină care desemnează o apatie existențială, o lehamite a sufletului.

Universul de așteptare este deci pregătit pentru o stare de paralizie a sufletului care ar duce la slăbirea minții, confirmată de multe poezii cu tonalitate pesimistă, dar și infirmată deopotrivă la apariția speranței: speranța în renașterea neamului, în Iubirea protectoare, divină sau omenească, a semenilor empatici la suferință. Titlul ne anunță deci o tensiune în focala volumului: coliziunea dintre vitalitatea existențială, specifică tinereții și maturării intelectuale și spirituale, elanului firesc spre elevație și dacă nu dezgustul actual față de o existență neofertantă, spus direct, atunci o evidentă stare catatonică. Nicidecum ideea trândăviei și nepăsării pentru orice luptă așa cum avem impresia uneori, ci pesimism static, cimentat de istoria personală în care Marii absenți,

familia dragă dispărută, bântuie în crâmpie de amintiri ale unei vieți frumoase din mică copilărie.

Apare moartea ca temă dominantă în *Verde*, o moarte spirituală care este o stare permanentă, organică, uneori erotică, uneori grotescă sau simbolică – în *Somnul* – cu ruperea forțată de contingentă. De aici și reiterarea sentimentului absurdității și inutilității vieții. Poetul explorează o viziune profund existențialistă, cioraniană sau beckettiană, absurdă preponderent, pe un ton visceral: în *Absurd* sau reiterând, în *Despre rost*: „Care-i rostul că nu-i rost? Care-i rostul că e rost?”. Mă opresc asupra poemului *Rămășiță* care ranforcează un pesimism paralizant: „Destinul disperării s-a așternut în noapte,/ Că viața este strigăt, iar muritorul - mort. / În căutări deșarte și scopuri hedoniste/ Se târâie cadavre cu vise necrofile. /În negura durerii se mistuie speranța, Că viața e absurdă, iar cerul pesimist.” De aici până la o corporalitate extremă aflată în descompunere, fără eufemisme, accentuând fragilitatea materiei: „Mișună viermii cu greață/ Prinși în băltoaca de bale [...]/

Bube se sparg în puroaie” (*Postumă*) sau în „Carnea-i udă și se sparge” (*Noapte de vară*). Un eros macabru neașteptat, Erotismul e adesea asociat cu moartea și degradarea, creând o estetică a repulsiei: „Ne sufocăm și gemem... mușcăm din limbi fragile, grețose și murdare” (*Nocturnă*), plasat sub auspiciile unei naturi ambivalente în care peisajul natural apare fie ca refugiu efemer (*Elegiacă nostalgic*), fie ca martor indiferent al morții: „Plouă peste mine și stropii lunecă pe frunte... iar mie mi se pare că e sânge” (*Verde*).

Simbolurile recurente precum soarele (simbol ambivalent, când vital, când agresor: „O, soare, cât te mai urăsc” (*Pentru soare*) ori „Soarele mă otrăvește” (*Otrava soarelui*) alternează cu elementele vitale apa și ploaia pentru a lichefia o purificare coruptă, uneori sânge, alteori putrefacție (*Despre ploaie*). Verdele reapare ca viață, o viață contaminată de moartea immanentă.

Tânărul poet Veaceslav Cușter se remarcă printr-un stil poetic dat de un lexic visceral – un limbaj concret, corporal, brutal („mușegaiuri de idei”, „sânge albastru și sacru”, „vomă lipicioasă”). Alternanța liric–macabru vine într-o retorică de tradiție argheziană cu secvențe de contemplare poetică sunt brusc întrerupte de imagini de groază, ceea ce dacă nu șochează, măcar „trezește” estetic. Repetițiile, savant puse să intensifice idei obsesive (vezi falsul naiv profetic „Va fi ceva, nimic mai mult” din *Subiectiva*) amorsează și dialoguri dramatice (în poeme precum *Romanțioasă*, care creează efecte scenice și tensiune emoțională). Influențele mărturisite sau nu, inconștient adesea la poeții fără școală de partid poetică și ateliere creative de învățare a versificării, care au eclozat excesiv post-pandemic, manifestă ecouri din expresionism, conjugate cu poezia

decadentă și absurdul, trimițând tangențial la o posibilă afinitate față de Leonid Dimov (pentru imaginarul bizar) și la Gellu Naum (pentru absurdul metafizic), dar cu un realism visceral mult mai pronunțat. Apare totuși și un ton cald, afectuos, în contrast cu asprimile evocate mai sus, dar, mai ales metafora maternă, traumă nerezolvată, care creează o apropiere emoțională directă.

Apare și o dimensiune intimă de patriotism declarat într-un ritm lent, confesiv asumat, accentuat.

Cartalul de origine traversează mai multe poeme, în *Vizavi de Isaccea*, el este idilizat ca în copilărie, în care „[...] totu-n el e plin de viață./Săteni vioi îl animează, / Trudind intens de dimineață./Cartal respiră, se dezvoltă, /Iar țelul său e nemurirea./Urmașii săi îi sunt recolta, /Perpetuarea lor - menirea. /Cartal trăiește și persistă, / Strămoșii îl alimentează, /Căci datorită lor există”, nemuritor, energic, salvat de iubire, „Cartal e apă curgătoare/ Și Dunărea-l însuflețește, /Căci matca sa premergătoare / Două tărâmurî înfrățește.” De remarcă este că patriotismul lui Veaceslav Cușter nu e triumfalist sau politic, ci trăit personal, corporal, uneori cu durere, alteori cu tandrețe. Simbolurile geografice și cele materne domină, iar emoția e transmisă prin imagini simple, dar foarte directe – ca în *Mândrie*: „Mândru e românul,/ Când în Țara lui / Suntem o valoare. / Națiune dârză.” Poate părea angelic, însă poetul trăiește în subiectivitate.

Un poet credincios și autentic, care explorează sentimentul dumnezeirii în *Despre muzică*: „În suflet e liniște,/ Trăiesc iubirea: / L-am descoperit pe Dumnezeu. / Era ascuns în iubire” și căutarea divinului, prezent peste tot, dă semne aleșilor și poetul simte nevoia să-L găsească personal în apă, ochii și frunze – simboluri ale purității,

reflecției și vieții create. Tensiunea mistică a dispărut, poetul și-a împlinit căutarea ceea ce nu împiedică o dorință de spiritualitate perpetuă. Asta sugerează dialogul personal și intim cu Dumnezeu și promisiunea de căutare neîntreruptă întrucât credința nu e statică, ci vie și neliniștită.

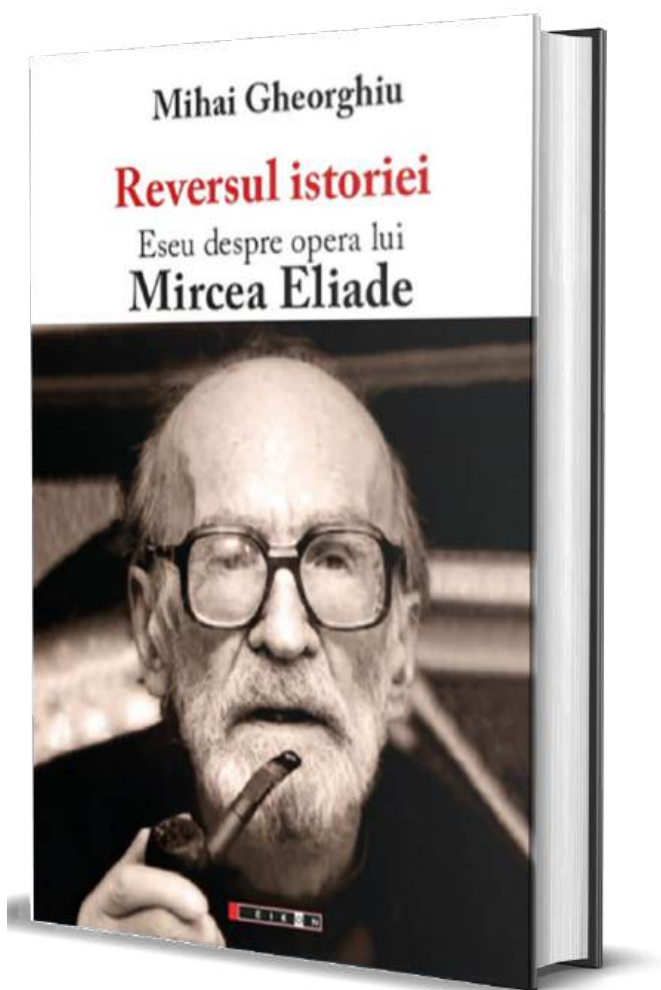
Pierdere celor dragi (moartea părinților) este spusă și în *Singurătate* și în *Se(i)cre(i)t(u)*: „Mormântul mamei/ E lângă al tatălui. /E o moviliță de nisip. /E cel mai tăcut mormânt. /Îl privesc și nu îmi vine/ Niciun gând în minte. /Mi-o forțez și-mi amintesc/ De copilărie,/ Dar nu mi se face mai bine. /Mă simt străin în cimitir./ Mă sperie tăcerea /Cu care sunt primit. / Aș vrea s-o deshumiez pe mama, / Cum mă dezvelea ea în zori/ Să plec la școală, / Dar o las acoperită, cum mă / Lăsa ea serile când sufeream. / Mângâi țărâna precum/ Mă mângâia mama pe creștet.”

Sub aparența unui limbaj simplu și direct, dar încărcat de sensuri multiple așa cum este sugerată întărirea speranței în „liniștea politică: „Îmi șoptește neamul / Că Dumnezeu zâmbește, / Că armonia doarme / Și iarba încolțește.”

Verde akedie este un volum intens, incomod de pesimist și dens, care explorează zona limită dintre viață și moarte, frumusețe și repulsie, sens și absurd. Veaceslav Cușter nu caută să ofere alinare, ci mă obligă ca cititor atent și sensibil, ca cititor de poezie, să privesc necosmetizat putreziciunea, efemeritatea și violența existenței, ororile războiului care dezbină și orfenizează.

Excesul senzorial și negația metafizică domină această voce poetică tristă în 2021, dar paradoxal plină de vitalitate, care va vira spectaculos în devenirea sa tocmai prin forța imaginilor și prin curajul de a spune lucrurilor simplu, pe nume.

ART CITY reading

Reversul istoriei

Eseu despre opera lui Mircea Eliade

Mihai Gheorghiu

Editura Eikon, 2016, București

Festivalul „Literatura tinerilor”

Povești vindecătoare

Raluca Leontina NEAGU

Raluca Leontina Neagu este psihoterapeut și locuiește în Brașov. Scrie de la 14 ani poezie, participând la numeroase concursuri naționale dedicate acestei pasiuni. A obținut câteva premii literare, dintre care cele mai importante sunt: Premiul I, Concursul Toamna Bacoviană, Bacău (2014) și Premiul I, Concursul național Ion Chichere, secțiunea Poezie, Reșița (2018). Volumul său „unde se termină lumina”, a fost câștigător al Premiului Național pentru Debut în Poezie Traian T. Coșovei, premiu acordat de Editura Tracus Arte în colaborare cu Asociația Culturală Direcția 9 și Agenția de Carte.

țara lui Hitler

numărăm bătăturile tatei și ne mândrim cu
spatele îndoit
cu picioarele slabe și tranșeele din frunte
ieșim la șosea arătăm tuturor coloana tatei
vai cum șerpuiește strigă cineva
vecinii vin îi sărută obrajii beau bere
beau fiere
îl întreabă când pleacă. tata nu știe
nu știe niciodată când va auzi sunetul ăla de
roți

vorbim cu el doar când plouă la nemți
atunci sună așa
să nu uite limba română și nu se plânge
mâncarea e bună ne dau multă ne scot în
câmp
să le adunăm hameiul e ca ricinul nostru
doar ca îl strivim

din el fac bere bogații ăștia și dau cailor
să guste primii

întotdeauna se întoarce mai bătrân și mai
slab
dar nu trebuie să i-o spunem
are în ochi ceva bănuitor pare obosit
așteptăm iarna pentru că atunci se
odihnește
iarna îngheața și oasele lui
și țara lui Hitler.

Povești vindecătoare

Mulți ani băjbâind cu un felinar peste care
plouă
ce poți să vezi?
am scormonit înfrigorată o cabană în
mijlocul munților

prin dulapuri împăienjenite
mâncare-am căutat
în jur nimeni.

Ploaia ca un pieptăn des în păr
părul lung ca al tuturor femeilor din

rădăcinile mele
înconjurându-mă.
Acel întuneric de bitum
dimineața la lucru noaptea în pădure
câteodată mă rugam de lumină câteodată
din prea multă milă o stingeam
cu mâna mea
și când dimineața foarte devreme
găseam frunze ude sub pernă
pielea toată mirosind a mlaștină
mi se făcea frică

/dacă cineva vedea? dacă vor ști cine sunt?
când luna ținută de cer le zâmbește
fericiților, dacă vine întunericul?
Trebuie să strâng cât mai multe felinare,
mi-am spus
așa am devenit cea mai mare colecționară
din oraș.

Primii au fost copiii cu gurile lor mici
și capul mirosind a lapte
„doamna, niște lumină, ne dați niște
lumină?”
apoi bătrânii și bolnavii îmi treceau pragul
„fii bună, puțină lumină, am orbit și
flămânzit”
părinții secați cu umbrele lipite de inimă
au cerut și le-am dat
și în ziua-n care ultimul felinar
a dispărut de pe raft
eu eram toată lumină.

Cabana din pădure a fost luată de râu
în dulapurile goale flori au răsărit iar
mâinile mele
mângâie fusul și torc haine noi
la răscruce de drumuri pentru călători

înfrigurați
pentru flămânzi și înspăimântați
pentru vinovați și călăi.

Nu ne mâncăm rădăcinile

piept de pui, carne de porc, ceva întunecat
ceva grandios
mâinile mele fripte
învârt un cărucior de om mare
supermarketul - o peșteră.
adun, strâng, împart se face noapte
mâinile mele se înmulțesc se încolăcesc
sunt o caracatiță maternă
îmi zic și râd de se cutremură
rafturile.

acasă
adorm cu inima foarte împruțată
și mă trezesc cu ea plină de apă
învăț tare greu spre deloc
dar mâinile știu
lângă un foc
firul unei povești scrise demult
se răsucesce pe un fus.

Mama mamei mamei mele a fost țesătoare
pe covoarele ei cu flori imaginare
s-au răsucit generații
ea asemenea mie atothranitoare/
căruciorul se învârt mecanic
mâinile mele acvatice îl scapă și îl prind.

suntem înghițiți în povestea altcuiva
muște mici gâze îmbătate de lumină
eu joc partea ce mi se cuvine
și soarele e tot pe cer
și căruciorul hurducăie plin
S-a făcut dimineață copiii plâng de foame
într-un colț unul dintre ei
și-a mâncat rădăcinile.

Festivalul „Literatura tinerilor” ed. a-VIII-a, Neptun, 2025

Claudia MINELA

Casa Scriitorilor „Zaharia Stancu” a găzduit în perioada 12-14 septembrie, 2025, cea de-a VIII-a ediție a Festivalului „Literatura tinerilor”, proiect cultural organizat anual de Uniunea Scriitorilor din România.

Vineri, 12 septembrie, a avut loc prima rundă de lecturi publice la care au participat 11 autori din cei 21 de participanți.

Domnul Angelo Mitchievici – prozator, critic literar, eseist, profesor universitar doctor – deschide noua etapă a concursului pentru tinerii autori prezentând membrii juriului: doamna Moni Stănilă – scriitor și jurnalist; domnii Vasile Prelipceanu, scriitor, redactor-șef la revista „Viața Românească”; Gabriel Chifu – poet și prozator, secretar general al USR, director executiv la revista „România literară”; Vasile Spiridon – critic literar, profesor universitar, redactor la revista „România literară”; Cristian Pătrășconiu – jurnalist, scriitor, redactor-șef adjunct al revistei „România literară”; Horia Gârbea – poet, prozator, dramaturg, traducător, redactor-șef la revista „Luceafărul de dimineață”.

Urmează momentul lecturilor publice. Tinerii – elevi și studenți – citesc din creațiile proprii – poezie, proză, aforisme. Textele prezentate abordează teme diverse,

realități complexe, perspective unice asupra vieții care permit procesarea experiențelor personale. Am ascultat cu interes scrierile participanților – de la discursul liric puternic, dur al lui Andre Ferenc (Filiala Cluj), un manifest împotriva clasei politice actuale – „... din sarmalele care clocotesc de treisćinci de ani/ eroi chelioși cu ficatul umflat gustă din ciolan...”, la poezia sensibilă a Ralucăi Neagu (Filiala Sud-Est, Galați) – „... m-am învățat cu trădarea/ o țin lângă mine și toarce// mi-e frică, Doamne!/ oricâte pietre arunc în urmă/ acasă tot departe e...”. Sebastian-Mihai Zidaru (21 de ani) din București a lecturat câteva dintre aforismele sale – „Incultura nu poate fi ascunsă în

spatele unor diplome. Teoria darwinistă e total falsă, maimuța se trage din om. Prostul degeaba citește, oricine poate întoarce foile.”

Prima seară a concursului a lăsat în salonul de lectură emoția tinerilor și vocea imperturbabilă a ploii.

În dimineața zilei de 13 septembrie, a avut loc cea de-a doua rundă a concursului. Am asistat la o nouă fuziune de lecturi a generațiilor Y, Z.

Până la festivitatea de premiere, câțiva tineri s-au adunat în grădina Casei Scriitorilor unde a avut loc un schimb cultural între poezia maghiară și poezia contemporană românească. Andre Ferenc vorbește despre latura umană a poeziei maghiare - „transpusă simbolic, dar nu ermetic”. Citește un poem al celui mai apreciat aed maghiar contemporan. Rând pe rând, tinerii lecturează fie din creațiile proprii, fie din creațiile altor autori care i-au impresionat. Întâlnirea ad-hoc se finalizează cu realizarea unui poem-colectiv, inspirat de starea spirituală de moment a fiecăruia și, bineînțeles, de glasul inconfundabil al mării.

La ora 18:00, în salonul literar a avut loc festivitatea de premiere. Înaintea

evenimentului anunțat, juriul provoacă tinerii la un dialog deschis despre rolul revistelor literare în susținerea și promovarea debutanților „... competiția este secundară în intențiile noastre, evident ea își are rolul ei... Dialogul este principal... scrisul ne leagă, creează un spațiu de afinitate, dincolo de vârstă și preocupările noastre, de experiența de viață... este spațiul comun în care ne mișcăm cu toții”. (Angelo Mitchievici)

În continuare, domnul Angelo Mitchievici face referire la revistele literare importante și la redactorii acestora care selectează creații ale tinerilor din toate județele țării. „România literară” găzduiește reflecția constantă despre literatura actuală – „este locul unde se desfășoară un soi de avangardă... prezentul se scrie continuu, e un mic laborator în care viitorul se scrie cu ajutorul prezentului și cu tinerii autori...”

Urmează prezentarea revistei „Luceafărul de dimineață” dedicată exclusiv tinerilor. Domnul Horia Gârbea, redactorul-șef al revistei, răspunde pozitiv la întrebarea unei tinere nemulțumită de dispariția rubricii „Poetii care schimbă dona”, realizată de doamna Linda Maria Baros, un portal

deschis către literatura contemporană universală. Dumnealui îi informează pe tineri că revista „Luceafărul de dimineață” are rubrici noi care cuprind publicarea autorilor tineri din întreaga lume: „Tânăra poezie a lumii”, „Apropieri” și rubrica „Vecinătăți”. Un alt subiect dezbătut a fost acela al influenței scrisului la calculator asupra gândirii. Părerile au fost pro și contra.

O parte dintre vorbitori susțineau că „scrisul de mână stimulează intelectul... e important să păstrezi o intimitate între mână și minte”. Balanța a înclinat spre scrierea pe calculator motivându-se avantajele acesteia: coerență, rapiditate, control asupra întregului text. Membrii juriului le-a recomandat participanților „să se grăbească încet” în publicarea volumelor, îndemnându-i să citească mult. Sfaturile domnului Angelo Mitchievici au persuadat tinerii – „Dacă vreți să faceți din literatură mai mult decât un hobby, citiți! Școala de literatură este școala marilor autori, parcurgeți toate etapele! Marii scriitori au fost mai întâi mari cititori... Dacă vreți să scrieți bine, citiți foarte mult, descoperiți literatura, finețurile ei, detaliul, capacitatea de a vedea în ansamblu...”

Tinerii au solicitat numele unor autori valoroși recomandați de membrii juriului. Angela Marinescu, Virgil Mazilescu, Cristian Popescu, Mariana Marin, Ioan Es Pop, Alexandru Mușina au fost doar câteva nume ale poezilor indicați de membrii juriului.

Momentul emoționant al decernării premiilor nu s-a lăsat mult așteptat. Domnul Angelo Mitchievici anunță câștigătorii:

Câștigătorul premiului I devine membru al Uniunii Scriitorilor din România. Premiul I - Festivalului „Literatura tinerilor”, ediția a VIII-a a fost decernat poetei Nicoleta Șimon – recomandată de Filiala USR din Brașov.

Premiul revistei „Luceafărul de dimineață” – Cristian Andrei Băilă, recomandat de Filiala USR Sibiu.

Premiul revistei „Ex Ponto” – Melania Maria Cernuta – Filiala Alba-Hunedoara. Premiul „Revista literară de la Chișinău” – Ferencz Nagy Zoltan – Filiala USR Târgu Mureș.

Câștigătorii premiilor acordate de revistele literare se vor bucura de publicarea unui grupaj inedit de texte în noile apariții.

Ediția a VIII-a a Festivalului „Literatura tinerilor” a fost un eveniment reușit pentru noua generație de scriitori și pentru literatura contemporană. Felicit organizatorii, juriul, participanții la eveniment și câștigătorii concursului!

Jumătăți

Adrian ZĂINESCU

perfectiune

Rotunjimea formelor tale a fost lucrată
cu cel mai scump compas.
Meșterii au trudit zi și noapte
la perfecțiunea detaliului,
planșele proiectului
fiind date la corectat de sute de ori:
de fiecare dată, compasul era de vină.
Dacă avea vârful prea ascuțit,
rotunjimile erau ideale,
însă privirile cam înțepau.
Dacă era bont,
rotunjimile erau cam tremurătoare.
Au fost tăiați mii de arbori
ca să se facă planșe pentru perfecțiunea ta
și tot degeaba: compasul potrivit
încă nu fusese găsit.
Într-un târziu, după mii de ani de evoluție,
după exoduri, migrații, barbari, cumani
și alte asemenea,
în sfârșit, au reușit!
Cel mai scump compas
pentru rotunjimile tale perfecte
a fost găsit în unghiul albastru
al privirii mele,
atunci când te-am văzut prima oară.

din noroi

Dumnezeu a căzut în noroi -
a alunecat așa, dintr-o întâmplare.
Avea, probabil, o zi mai proastă atunci,
poate ziua a 8-a, nu se știe precis.
Evrice! și-a zis și, puținel nervos,
a luat un pumn de mâl, l-a modelat în grabă

și te-a făcut pe tine.
 A pus puțin din cer, să fie acolo, la ochi,
 să nu rămână tot negri,
 apoi, a muls Calea Lactee, să-ți fie tenul alb
 și, de aici, Dumnezeu cu mila!
 Ce-i drept, ai ieșit cam frumoasă,
 chiar și așa, plămădită din mâl,
 probabil că avea proprietăți terapeutice,
 oligominerale, zaharuri, hidrosulfuri,
 dar ce zace în adâncul tău,
 în străfundul glodului din care te-a făcut,
 nici Dumnezeu nu știe.
 Ba, mai mult, curios să afle,
 l-a chemat chiar pe dracu (pe atunci, erau
 prieteni),
 dar stă și ăsta mirat,
 cum, el, care le știe pe toate,
 să nu-ți poată afla adâncimile înglodate și
 esența,
 femeie cu suflet de lut?!

jumătăți

Orice s-ar spune
 despre jumătatea plină
 și jumătatea goală
 a paharului meu de vin,
 eu tot la fel de frumoasă te văd,
 indiferent prin sticla cărei jumătăți
 te-aș privi.
 Așa că beau și continui să te iubesc,
 jumătate plin
 și jumătate gol.

catapulta

În sfârșit, Cupidon a abandonat arcul
 acela bătrân,
 supărat poate pe mugurii ce i se șteau pe
 la noduri.
 Acum, s-a înarmat vitejește cu ditamai
 catapulta

și încearcă să arunce măcar un dram
 de iubire
 peste meterezele inimii mele.
 În câteva luni, se gândește probabil,
 mă voi contamina cu siguranță
 și-ncet, încet, am să deschid odată
 porțile astea blestемate ale sufletului meu,
 căutând cu disperare leacul buzelor tale.

blestem

Blestem ai aruncat în urmă-ți,
 când ai plecat, femeie,
 iar inima te-a ascultat, naiva,
 ca un câine de pază
 gudurându-se la piciorul stăpânului.
 Ascunsă prin unghere stă de atunci,
 cu colții rânjiți a turbare, tot căutând
 să înșface pe oricine se nimerește
 să-mi treacă pragul către dragoste.

Efemeritatea ființării și eternitatea DEVENIRII

Gheorghe FELEA

În inestimabilul tratat *De brevitae vitae* („Despre efemeritatea vieții”), cu două milenii înainte de apariția binecunoscutului adagiu timpul înseamnă bani, celebrul filosof roman Lucius Annaeus Seneca atrăgea atenția că nu prețuim timpul ca pe o resursă valoroasă, deși este cu siguranță cea mai prețioasă și mai puțin regenerabilă... Oamenii sunt foarte atenți cu averile lor; când însă vine vorba să irosească timp, devin extrem de risipitori cu singurul lucru unde s-ar justifica manifestarea zgârceniei.

În continuare, retorul afirma că: Natura s-a arătat atât de generoasă față de animale, pe când, omului, născut pentru fapte așa de mărețe, i-a hărăzit un sfârșit atât de apropiat. Și, mai departe, adaugă: Cea mai mare parte a muritorilor se plînge de zgârcenia naturii, căci venim pe lume pentru prea puțin timp. Totuși, extinzând analiza, înțeleptul antic constata că nu avem la îndemînă puțin timp, ci pierdem foarte mult timp... Viața este destul de lungă și ne-a fost dată din belșug pentru înfăptuirea celor mai înalte lucruri, cu condiția să știm să ne-o chibzuim. Evident, în aceste circumstanțe, viața este scurtă nu pentru că așa o primim, ci pentru că așa ne-o facem...nechivernisînd-o

cum se cuvine. Celor care își irosesc timpul, Seneca le transmitea un sever avertisment: Trăiți ca și cum vă este menit să trăiți veșnic; vă comportați ca muritorii în temeri și ca nemuritorii față de dorințe.

Consonant cu Seneca, nouăsprezece secole mai târziu, Bertrand Russell, se lamenta și el: ce câștigăm dacă dobândim lux și sănătate, când nimeni nu mai știe cum să le folosească? Anterior, Seneca văzuse lipsa de timp – acel demon dualist al distracției și preocupării — ca pe o dependență care ne împiedică să dobândim arta de a ne trăi viața... Un om preocupat este prea puțin interesat să-și traiască viața, deși nu există nimic mai dificil de învățat.

Conduși de dorința obsesivă de a ne procura ceea ce ne lipsește în prezent, reușim să devenim, așa cum un alt înțelept observa, desăvârșiți fugari de noi înșine. De fapt, Seneca avertizase deja: Fiecare gonește prin viață și este bântuit de dorul de viitor și obosit de prezent. Dar omul care își organizează fiecare zi ca și cum ar fi ultima, nici nu tânjește și nici nu se teme de ziua care vine ...Nimeni nu apreciază valoarea timpului: oamenii îl folosesc neglijent ca și cum nu ar costa nimic.

În aceste circumstanțe, despre efemeritatea vieții devine o lectură incitantă care trebuie completată cu lecțiile nemuritoare de viață ale lui Montaigne din *Arta de a trăi* și cu sfaturile lui Alan Watts despre Cum să trăiești și să fii prezent. Recomandăm cu căldură și recentul volumul *Mic-dejun* cu Seneca, publicat de unul dintre cei mai talentați scriitori al tradiției stoice, filosoful David Fideler. Acesta, a citit zilnic Seneca la cafeaua de dimineață vreme de zece ani și prezintă apoi opera celui care a devenit principalul sfetnic al împăratului Nero. Epistolele lui Seneca, cel mai convingător și mai elegant dintre scriitorii stoici, conștiința Imperiului Roman, surprind principalele suferințe sufletești ale omului din toate timpurile și recomandă adjuvante pentru o viață care merită trăită cu adevărat.

Se impune să prevenim cititorii că lumea lui Seneca nu era mai puțin în criză decât cea de astăzi. Evident, în calitate de sfetnic principal al lui Nero, filosoful a văzut multe și a trăit și mai multe – bogăție, influență, exil, asasinate politice, despărțirea de familie, moartea fiului său etc. Pe toate le-a depășit păstrându-și echilibrul interior prin aplicarea principiilor filosofiei stoice în viața de zi cu zi. Chiar și în ultimele clipe, când i se ordonă să-și curme viața, Seneca ține un discurs despre filosofie în fața prietenilor săi. Astfel, dialogul peste veacuri cu una dintre cele mai strălucite minți ale omenirii anulează distanța temporală. La urma urmei, timpul lui Seneca este timpul nostru. El este contemporanul nostru și împărtășim sincer aceleași preocupări, conchide scriitorul David Fideler. Pentru noi, cuvintele lui Seneca devin un adevărat balsam. Uneori consilierea senecasiană capătă chiar inflexiuni aforistice: Nu pentru că sunt grele [obstacolele] nu îndrăznim, ci fiindcă nu îndrăznim sunt grele.

Consonant cu tema noastră este, în

special, capitolul din lucrare intitulat Cum să valorifici din plin timpul. Potrivit lui Seneca, ai nevoie de o viață întreagă ca să înveți să trăiești, dar mintea preocupată a unui dependent de muncă nu asimilează nimic profund, fiindcă se concentrează mereu asupra sporirii averii și urmărește doar sporirea statutului în viitor. De aceea, mințile preocupate de realizarea unor obiective minore nu se pot bucura pe deplin de momentul prezent. Cea mai mare greutate în viață, adaugă Seneca, este așteptarea care atârână de mâine și îl pierde pe azi.

Într-o altă lucrare, Seneca preciza că omul înțelept nu este mărginit de aceleași hotare ca și ceilalți. Lui, toate secolele i se supun ca unui zeu. E vorba despre un timp trecut? El îl va cuprinde prin amintire. Prezentul? Îl folosește. Cât despre viitor, se bucură de el dinainte. Reunirea tuturor acestor momente într-unul singur îi face viața mai lungă.

Viață scurtă și neliniștită o au doar cei care uită de trecut, neglijează prezentul și se tem de viitor. Când ajung la capăt, își dau seama, prea târziu, că au fost tot timpul preocupați de ceea ce a fost nesemnificativ. Prin această idee remarcabilă, Seneca sugerează că oamenii cei mai fericiți nu trăiesc doar în prezent. Omul poate cunoaște valoarea supremă a timpului, îmbinând trecutul, prezentul și viitorul. Astfel timpul nu mai este o resursă limitată, care s-ar putea epuiza într-o zi dacă nu o folosim cu înțelepciune. Dimpotrivă, depășirea crizei de timp se face prin conectarea la comunitatea umană, atemporală și inepuizabilă.

Filosoful ne provoacă să descoperim aspectele atemporale și valoroase ale naturii umane și, prin acest proces, să devenim mai buni, mai profunzi și mai înțelepți. A învăța cum să trăim mai profund este soluția alternativă la „preocupare” și goana bezmetică după ceva de făcut. El recomandă dezvoltarea interesului pentru artă, muzică,

arhitectură, știință, astronomie, istorie, literatură sau o tradiție spirituală — pentru a numi doar câteva — care ajută orice om să trăiască mai profund. Grație acestor interese, putem asimila o parte din înțelepciunea și realizările celor mai mari gânditori ai trecutului, cu care încă putem dezvolta o relație. În acest fel viețile noastre nu se vor mai limita doar la epoca actuală, ci se vor extinde și vor fi cultivate de comunitatea atemporală a spiritului uman. Dintrodată, efemeritatea ființei fuzionează cu eternitatea creației, descoperind valoarea reală a timpului.

Această profitabilă alternativă se dezvoltă prin lectura eruditului studiu a lui Jorge Luis Borges *Istoria eternității*, care abordează problematica veșniciei, un concept fragil ce a determinat de-a lungul istoriei o amplă și sensibilă dezbateră teologică, filozofică și științifică. Studiul pornește de la ideea lui Plotin conform căreia în definirea naturii timpului este indispensabil să cunoaștem în prealabil eternitatea. La Platon, în dialogul *Timaios*, timpul este o imagine mobilă a eternității. Pentru Borges, dacă timpul este cea mai vitală problemă a metafizicii, eternitatea este un joc ori o speranță obosită.

O primă problemă identificată de Borges în privința timpului este precizarea sensului curgerii acestuia: dinspre trecut spre viitor sau dinspre viitor spre trecut, deoarece ambele variante sunt la fel de verosimile și la fel de neverificabile. O altă dificultate provine din faptul că timpul individual nu poate fi sincronizat cu timpul matematic. Aplicată mecanic, concepția eleată despre mișcare duce inevitabil la anularea curgerii timpului.

Pe de altă parte, eternitatea imaginată în diferite forme nu reprezintă doar o adăugare mecanică a trecutului, prezentului și viitorului. Borges este fascinat de ideea

simultaneității, așa cum este enunțată în *Eneade*: Inteligența Divină cuprinde laolaltă toate lucrurile. Trecutul se află în prezentul său și tot astfel viitorul. Nimic nu se scurge în această lume, în care persistă toate lucrurile, liniștite în fericirea condiției lor. De asemenea, materia ar fi ireală, primind formele universale asemenea unei oglinzi: împlinirea ei nu este altceva decât împlinirea unei oglinzi, care simulează că este plină, dar este goală; e o nălucă ce nici măcar nu dispare, fiindcă nu are capacitatea de a înceta să fie, idee reluată mai târziu de Malon de Chaide, în imaginea peceteii octogonale de aur care imprimă în ceară diverse forme.

Pentru Plotin (în *Cartea a cincea din Eneade*) eternitatea este alcătuită dintr-un inventar general: Virtuțile, Actele, Numerele, Mișcarea, Armonia, Ritmul, Omul, Culorile primare. Arhetipurile ordonate ascendent sunt: Diferența, Egalitatea, Mișcarea, Chietitudinea și Ființa. Eternitatea, în urma analizei aplicate filozofiei lui Platon și Plotin este, constată Borges, mult mai săracă decât lumea.

În partea a doua a studiului este analizată eternitatea creștină, plecând de la *Confesiunile Fericitului Augustin*. Conceptul de eternitate are, în viziunea lui Borges, o puternică descendență religioasă. În credința creștină, adaugă savantul, prima secundă a timpului coincide cu prima secundă a Creației. Eternitatea este un atribut al nelimitatei minți a lui Dumnezeu. Borges crede că universul cere eternitatea iar concluzia sa este antologică: păstrarea acestei lumi este o neconținută creație [...] verbele a păstra și a crea, aici atât de învrăjbite, sunt sinonime în ceruri.

Partea a treia a studiului se structurează în jurul ideii lui Jorge Santayana conform căreia a trăi înseamnă a pierde timpul: nu putem recupera sau păstra nimic

decât sub forma eternității. Borges consideră că identitatea personală este strâns legată de memorie, iar universul nu poate exista fără eternitate: fără o eternitate, fără o oglindă delicată și tainică a ceea ce a trecut prin suflete, istoria universală este timp pierdut și tot astfel, în cadrul ei, istoria noastră personală – ceea ce ne provoacă senzația stânjenitoare că suntem niște năluci.

Partea a patra a studiului despre eternitate este scrisă în stilul care-l va consacra pe Borges, sub forma unei teorii proprii despre eternitate. Este vorba despre transcrierea unui fragment din cartea *Idiomul argentinienilor*, o descriere a unui sentiment trăit de Borges în timpul unei plimbări pe care o face prin împrejurimile cartierului copilăriei sale: clipa pe care o trăiește în prezent i se pare a fi aceeași clipă petrecută în urmă cu treizeci de ani. Deși toate elementele care constituie substanța acestei întâmplări îi apar imuabile, întâmplarea în sine generează ideea că: „Timpul este o iluzie: indiferența și inseparabilitatea unui moment de aparentul său ieri și a altuia de aparentul său azi sunt de ajuns pentru a-l dezintegra. Cum astfel de experiențe umane nu sunt infinite, autorul concluzionează memorabil: viața este prea săracă pentru a nu fi în același timp nemuritoare. În final, scriitorul mărturisește faptul că Istoria eternității este un rod al hazardului pe care i l-a oferit propria bibliotecă. Semn că biblioteca, spațiu sacru borgesian, reprezintă o posibilitate de a accede la nemurire și o modalitate de a popula spațiul atât de vag al eternității. Borges demonstrează prin studiul său că eternitatea, care conține în sine toate istoriile, poate avea propria istorie...

În contemporaneitate, un contestatar al eternității devine kitschul. Georg Lukács relevă, în *Estetica sa*, variabilitatea infinit concretă a kitschului, care poate fi vulgar sau rafinat, «sănătos» sau decadent, bun sau

prost din punct de vedere formal, realizat cu talent sau fără talent etc. Se vorbește de kitsch ca mentalitate, concepție și stare de spirit, despre omul- kitsch ca purtător al acestora, despre un univers al obiectelor kitsch, despre o artă kitsch etc. Există o etică kitsch, caracterizată prin refuzul autenticității, prin triumful aparenței asupra esenței, există kitsch în sfera comportamentală, există kitsch în viața cotidiană, manifestat prin frenezia acumulării, aglomerarea obiectelor, inadecvarea și mediocritatea lor.

Numitorul comun al tuturor înfățișărilor kitschului îl reprezintă tendința de uniformizare sau, cu alt termen, entropia socială. Noțiunea fizică de entropie, aplicabilă sistemelor naturale închise, exprimă tendința omogenizării componentelor prin anularea spontană a diferențelor. În sfera socială, entropia devine sinonimă cu uniformizarea indivizilor, ștergerea deosebirilor, instalarea banalității și mediocrității colective. În contrast cu alte definiții, care invocă prezența anumitor trăsături distinctive, definiția omului-kitsch se construiește ca un inventar de absențe: lipsă de personalitate, lipsă de relief, lipsă de consecvență, lipsă de caracter. Pe acest teren al vacuității se dezvoltă intens receptivitatea la locuri comune, colportarea asiduă a clișeelelor, imobilismul cerebral.

Omului-kitsch – remarcă Hermann István – nu-i place să i se submineze părerile, gândurile, închipuirile. Dimpotrivă, îi place ca ele să- i fie întărite, să i se confirme neîncetat că numai cunoștințele sale sunt valabile, că gândirea sa este cea justă, că ideile sale sunt cele adevărate. Optimismul lui e clădit pe iluzii, idealul lui este ca o forță din afară să- l ia sub ocrotire și să- l scape de griji, slaba priză la realitate se asociază cu gesturi de evaziune, situate ele înseși la un nivel precar și derizoriu. O alternativă benefică penru depășirea condiției de „om-

kitsch” este să dăm curs îndemnului lui Gustave Flaubert, din *Scrisoarea către M-lle de Chantepie*, iunie 1857: Citiți ca să trăiți!

Viața privită ca o călătorie în timp, între două praguri, efemeritate și eternitate, este o continuă lecție în lupta cu noi înșine. Ea... poate fi. Înțeasă numai privind înapoi, dar trebuie trăită privind înainte (Kierkegaard). Tolstoi percepea viața ca evoluție spirituală neîntreruptă.

De-a lungul timpului fiecare om este unic, fiecare are propria sa filosofie de viață și de înțelegere a raportării sale la Cosmos, la Sacru, la Divin, fiecare vine cu propria încărcătură somatică, de cultură și civilizație; permanent viața continuă să fie un miracol, un mister, care cumulează materie și sacru, real și contemplație, în sfârșit, trebuie să recunoaștem că libertatea spiritului și frumusețea cunoașterii nu se pot obține decât prin dăruire de sine.

Până acum munca a derobat specia umană de multe obsesii iar existența dedicată cu devotament, abnegație și pasiune perfecționării, căutărilor și mai ales, întrebărilor - fără de care rațiunea moare - întrebări unele rămase, și în prezent, fără răspuns ne-au ajutat să facem diferența dintre a ști, a înțelege și a reflecta. Într-o lume în care suficiența este mereu prosperă, adagiul lui Ovidiu-Ignoti *nulla cupido*-(cele necunoscute nu stănesc nici o dorință) rămâne la fel de actual. Dacă marele poet latin atribuia ignoranței lipsa de interes pentru „altceva” sau pentru „mai mult” în domeniul cunoașterii, coexistă, aparent paradoxal, destule contraargumente aduse de oameni pentru care cele necunoscute sunt un îndemn spre studiu și cercetare. Mulți oameni trăiesc conectați la lumea valorilor și a performanțelor, la lumea ideilor, a libertății de gândire și de expresie. Ei au, astfel, bucuria creației și a cunoașterii, a neliniștilor, incertitudinilor și așteptărilor,

a meditațiilor și reflecțiilor, a inspirației și intuițiilor.

Nu este ușor să ființezi... Până la urmă totul depinde de unde te situezi, între sublim și ridicol, virtute și viciu, armonie și confruntare, bunătate și intoleranță. Immanuel Kant susținea, fără putință de tăgadă: Nu importă ce face natura din om, ci ceea ce el însuși face din sine iar William Wallace adauga sentențios: Deși toți oamenii mor, nu toți trăiesc cu adevărat!

Privită ca valoare supremă, viața prezintă importanță în funcție de modul în care ființezi. Aceasta amintește de o comparație făcută de Henriette Yvonne Stahl, în *Martorul eternității*: Între morfină și spiritualitate există o diferență imensă de calitate, dar scopul este același: căutarea fericirii... Morfina dorește să uiți, spiritul să înțelegi.

De aceea, privesc cu uimire și durere la ceea ce se întâmplă în jur: vidul existențial, lipsa de afecțiune, o lume fără modele, fără repere, fără perspectivă, o lume dezinteresată de trecut, de valorile ei, de latura inefabilă, de igiena sufletului. Trăim într-o lume care nu mai știe să se bucure și să plângă, simplu și curat, o lume în care s-a instalat violența și cinismul, lichelismul și incompetența, disprețul și mitocănia, o lume, paradoxal, a Internetului, dar și a „zgomotului”, a „gălăgiei”, o lume devastatoare, în care competențele nu mai prezintă interes social, virtutea este înlocuită cu oportunismul, verticalitatea cu slugărnicia, ce mai...o nelume.

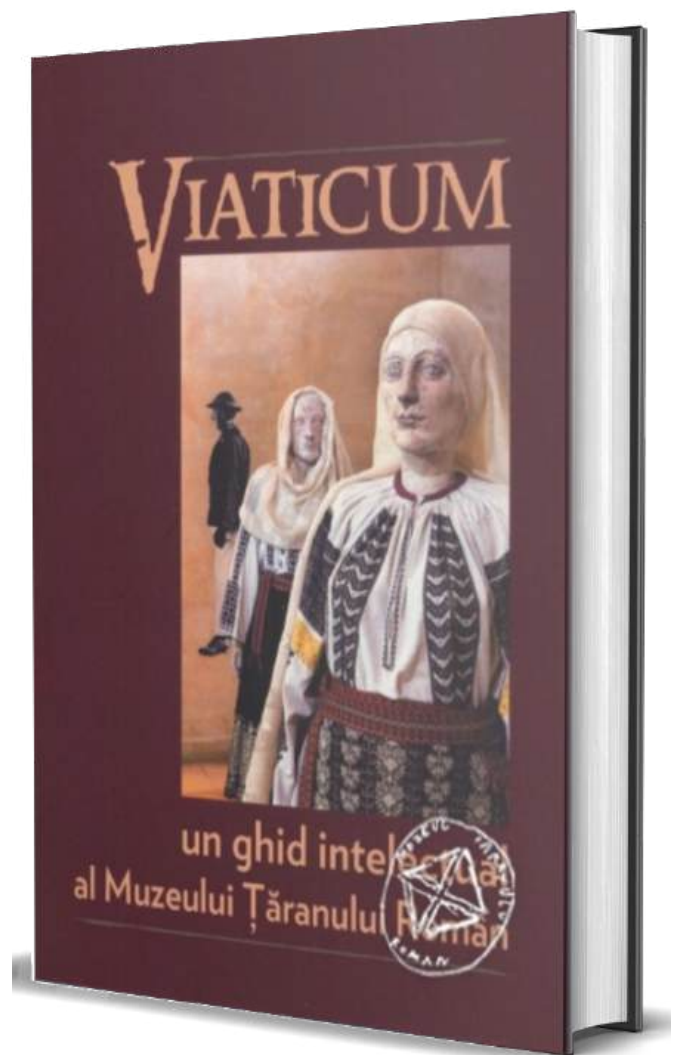
În această nelume marea majoritate a oamenilor nu mai conștientizează că, totuși, în fiecare zi, pe toată durata existenței, fiecare dintre noi primim o valoare inestimabilă: 86. 400 de secunde. Din păcate, nu valorizăm acest capital temporal nici în fiecare clipă și nici măcar seara nu evaluăm modul în care, peste zi, am creditat acțiunile noastre

ART CITY reading

din acest tezaur inestimabil. Mulți dintre noi nu realizăm că deciziile noastre generează fertilitatea timpului sau risipirea vremii. Constatăm cu regret că hedonismul și consumerismul ne atrofiază preocuparea de a deveni cea mai bună versiune a prototipului uman! Se impune ACUM să dăm valoare fiecărei secunde! Miracolul zilei de ieri este deja istorie, ziua de mâine este un mister care se întrupează prin fiecare SECUNDĂ a devenirii unui AZI care poate fi fabulos.

Regretabil este faptul că, de cele mai multe ori, nu realizăm că resursele unui individ/popor, fie morale, fie materiale, au în orice moment un potențial mărginit. (...) Timpul, resursele, tăria morală și istețimea intelectuală întrebuințate pentru o lucrare de prisos, necum pentru o lucrare greșită, sunt în veci pierdute pentru lucrarea cea trebuincioasă și cea adevărată. Amândouă nu pot merge laolaltă, tocmai fiindcă izvorul puterilor unui/unei individ/națiuni nu sunt nesecate, ci sunt din fire mărginite, așa cum grăita însuși Maiorescu: Ai un singur bloc de marmură: dacă îl întrebuințezi pentru o figură caricată, de unde să mai poți sculpta o Minervă?

Reflecțiile anterioare mi-au fost induse de perspectiva împlinirii, la 11 octombrie, a trei pătrare de veac. Retrospectiv, realizez că obârșia mea rurală a fost înnobilită de două inestimabile succesiuni, dobândite de la bunii și dragii mei părinți: cultul muncii de la bravul și neobositul părinte și cultul pentru carte, cu infinitele lui semnificații, însuflat de adorata mea măicuță. De fapt, sub aceste nobile auspicii s-a derulat efemeritatea viețuirii, permanența devenirii și poate... eternitatea ființării.

VIATICUM

**un ghid intelectual
al Muzeului Țăranului Român**

Mihai Gheorghiu

Editura Martor, 2014

Ceasul ADN-ului

Mihaela LUNGU

Tu și eu

Eram veseli sau triști
Depindeam de ale cui molecule din Univers
le respiram
Ale Cleopatrei, cu trupul îmbăiat în miere și
uleiuri nemaîntâlnite
Ale teiului înflorit în liniștea nopții.
Eram triști când simțeam mirosul leșului de
mamut
Eliberat de dezgheț, alături de virusuri
mortale
Eram veseli dacă rășina cu libelule prinse în
chihlimbar
Ne arată vegetația luxuriantă de mult uitată

Mirosul ne lega indestructibil
De Trecut
De Viitor
Eram legați în Univers cum nu ne
închipuisem vreodată
Inhalam, cu fiecare respirație

Conștiința Universală
Și miliarde de povești dansau în jurul
nostru

De fiecare dată când respiram,
Tu și eu eram Universul

Lacrima

Mi-ai fost lacrimă scursă fără întrerupere
Pe chipul palid
Zeul Florii de cireș mi-a șoptit
Că tu totdeauna vei pleca
Fumul bețișorului de santal din Angkor
Mi-a îngânat timid
Că tu totdeauna vei pleca
Și bolul tibetan m-a lăsat să înțeleg același lucru

Pe chipul tău nu erau lacrimi,
Ci doar mirare pentru lacrimile mele
Azi, lacrimile s-au uscat
Iar tu, așa cum spuneau Zeul Florii' de cireș,
bețișorul fumegând în Angkor și bolul
tibetan,
Ai plecat...

Aș fi putut

Aș fi putut să scriu despre tine Precum
Tristan Tzara
Aș fi decupat rânduri din cărți uitate de
timp Și le-aș fi aranjat aleatoriu
Dar așa nu ți-aș fi putut arăta nimic din
zbuciumul moleculelor mele
Aș fi putut să mă îmbăt
Și să scriu despre tine
Dar stiloul ar fi scris ce-și închipuia el
Și nimic despre circuitele mele
motivaționale defecte
Sau, fiindcă erai perfect,
Iar perfecțiunea nu se descrie în cuvinte.
Mai bine nu aș mai fi scris nimic, niciodată.

Mintea inconștientă

Mintea inconștientă îmi aduna
Toate credințele, emoțiile, dorințele și
amintirile,
Gândurile instinctive pe care nu le puteam
accesa.
Armonia ta cromatică mă determina să fiu
Primăvara cu culori clare și vii
Sau vara serenă cu nuanțe care mă
transportau
În atmosfera unei după-amiezi calde și
liniștite
Ori toamna care trezea energia pământeană
Sau iama albastră minimalistă și dramatică
Subconștientul meu nu găsea nicio
dizarmonie
Atunci când eram cu tine.

Ceasul ADN-ului

Ceasul ADN-ului începuse să ticăie...
Ca un adevărat explorator, pornisem să
descopăr mări și oceane în sufletul tău
Să găsesc lumi pierdute,
Pastelate flori tropicale carnivore

Geografii îmi veniseră în ajutor
Ajunsesem în locuri unde soarele nu
apunea niciodată
Insule care gravitau
Mă uimeau cu un miros puternic de mosc,
de ambră, de tămâie
Bosch ar fi fost uimit de creaturile care le
populau
Hidre și sirene cu labe de urs care se
metamorfozau în pești
Ființe capabile să-și lingă ombilicul
Toate își accelerau producția de mitocondrii
Și-și eutanasie au celulele bătrâne
Hărțile sufletului tău erau tratate cu precizie
de GPS.,
Dar eu n-am fost în stare
Să găsesc ceea ce căutam.

Anamneză eminesciană I

George LATEȘ

Reacția, în fapt contrareacția noastră, vine din oarecare emoție din spațiul public, cel care s-a lansat în variante hilare cu privire la cauzele morții lui Eminescu, încercând, din varii motive să excludă infamanta demență care l-ar fi scos din viața literară încă din 1883, cu un periplu medical suspect azi în multe privințe, dar uzual în epocă.

Mânați de bune intenții, exegeți eminescieni onorabili, medici și amatori de senzațional au propus variante alternative la diagnosticul medical și la ipoteza călinesciană. E adevărat că drumul spre iadul cel adâncat cu bune intenții este pavat, încât o acuză la adresa acestora nu e utilă cauzei, deși exagerările de tipul crimă politică, vendetă sau sindrom bipolar stârnesc dezaprobări, nu neapărat și incriminări. Ceea ce miră însă e ocolirea aproape completă a celor mai autentice documente omenești, respectiv a corespondenței poetului cu familia și, evident, cu Veronica Micle, marea dragoste a poetului și confidenta fără limite a acestuia.

Când în anul 2000, editura Polirom a editat în condiții grafice de excepție corespondența inedită dintre cei doi îndrăgostiți fără limite omenești, surpriza inițială n-a fost urmată și de o implicare hermeneutică a acestor documente autentice

în clarificarea atâtor pete negre din biografia poetului.

Autenticul Eminescu a fost căutat în documente ale familiei, în evidențele școlare, în amintirile celor care l-au cunoscut sau au intrat, oarecum, în posesia lor. Toate aceste surse, exploatate intens și interpretate cu bună sau rea credință, sunt îndoielnice în multe privințe. Același statut îl au documentele maturității, cele din perioada directoratului de la Biblioteca Universității ieșene, rapoartele și sesizările revizorului școlar, articolele din *Curierul de Iași* sau *Timpul*. În latura publică, omul Eminescu era extrem de precaut în a-și dezvălui latura

intimă, de aceea tot ce provine de la alții decât de la sine e suspect de contrafacere.

Documentele de familie, adunate pe durata vieții lui Gh.Ungureanu și publicate în 1977 de Editura Minerva reconstituie istoricul familiei Eminovici, incidental este citat și Mihai Eminescu, numai că latura oficială a acestora blochează accesul la intimitatea poetului, aceea care a generat apoi opera sa. La rândul lor documentele școlare, cernăuțene, blăjene, botoșănene, vieneze și berlineze sunt incomplete și nu clarifică deloc traiectul intelectual și uman al unuia din cei mai culti indivizi din vremea sa. De regulă, acestea sunt întocmite de alții, iar adolescentul rebel și tânărul student lipsesc, cu toate detaliile unei vieți, în parte boemă, în altă parte austeră până la uitarea de sine. Ele fac deliciul biografiilor cu pretenții științifice sau romanțate, dar nu pot plonja în zona abisală a celui care a ieșit din rigorile convenției epocii sale. Din păcate, nu s-a putut tranșa nici până astăzi problema finalizării studiilor preuniversitare și nici cea a documentelor pe baza cărora a fost acceptat ca student auditor la Viena sau ordinar la Berlin. Cât despre doctorat, ce să mai vorbim, intenții au fost, rezultate mai deloc.

Cât a trăit, în plină forță creatoare sau bolnav incurabil, Eminescu a intrat în contact cu mulți semeni de diferite condiții intelectuale. Aceștia, la îndemnul lui Iosif Vulcan, încep să scrie și să publice texte memorialistice, ulterioare decesului Poetului. Distanța mare în timp față de evenimentele narate și umbra gloriei acestuia, chiar formele cultice ale receptării sale, le suspectează de partipriuri și inautentic. Reeditarea lor frecventă e o mărturie indirectă a îndoielii care planează peste autenticul omenesc al cuvântului scris.

Evident că, în lipsă de altceva, ele sunt utile biografiilor, nu însă și

hermeneuților. Afirmția trebuie extinsă și asupra celorlalte două surse anterioare, reținute și comentate de noi cu rigoarea necesară unui demers aplicat, aflat în căutare de autentic interpretativ.

Dacă nici unul din sursele menționate mai sus nu ne ajută în decelarea informației autentice de cele îndoielnice, dar la îndemână, se naște întrebarea firească și necesară: unde îl putem găsi pe adevăratul Eminescu, cel atât de reținut în a-și dezvălui spaimile, obsesiile, chiar fixațiile, pricinuite de boală, de precaritatea resurselor financiare, de incertitudinile zilei de mâine. După o îndelungă cumpănire, am ajuns la concluzia că sursa cea mai autentică pentru înțelegerea omului, atât de chinuit de soartă și neînțeles de contemporani, este corespondența privată a acestuia, cea către familie și către Veronica Micle pe care o cunoaște la Viena în primăvara anului 1872 și îi este alături inclusiv la înmormântarea din vara lui 1883, pentru ca, ulterior, să-și pună capăt zilelor în fosta casă a familiei de la Mănăstirea Văratice, la scurtă vreme după ce marea ei dragoste s-a înveșnicit.

Pentru cei apropiați (familia, Titu Maiorescu, Mite Kremnitz, chiar Veronica

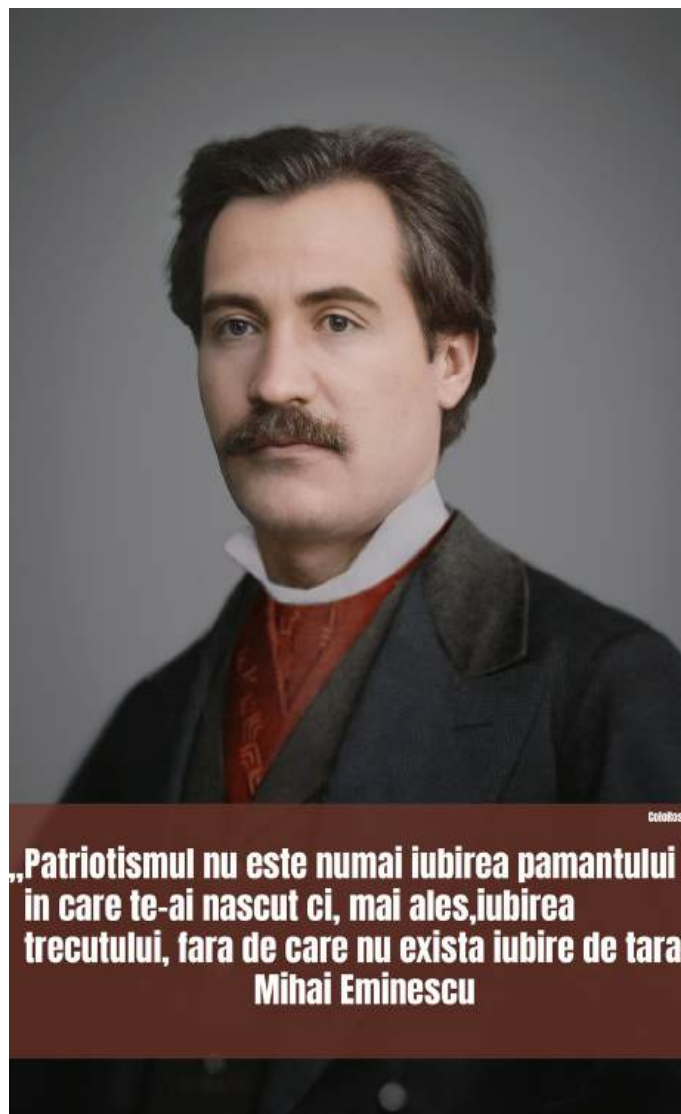
Micle) cauza bolii și a morții după șase ani de agonie nu a fost un secret. Poetul însuși face trimiteri explicite la ceea ce îi tulbura viața și-l făcea să gândească un viitor sumbru pentru sine, aidoma celui care a răpus-o pe mamă în 1876 și i-a determinat pe doi frați (Nicolae și Iorgu) să se împuște.

Poetul însuși era în posesia unui revolver, gândit ca soluție ultimă în caz de dureri insuportabile. Ne miră în consecință strădania, altfel onorabilă și cu exces de erudiție, de a găsi o explicație, alta decât cea fixată de Călinescu în *Viața lui Mihai Eminescu*. Gaz pe foc a pus și Macedonski cu celebra-i epigramă din *Literatorul*, încât zelatorii și exegeții s-au străduit să găsească alte explicații pentru drama celui care, în scurta-i viață lucidă, a lăsat în urmă o Operă monumentală, vârful piramidei valorice, așa cum îl așază același Călinescu în *Istoria literaturii* din 1941. Pentru criticii și istoricii literari încercarea de a corecta incorectabilul e de înțeles, pentru psihologi, psihiatri și medici de diferite specializări e mai greu de înțeles. Nu intenționăm să polemizăm cu aceștia, toți mânați de bune intenții, drum sigur spre iadul cel întunecat.

Precaritatea surselor, comentată anterior, cere și o alternativă corectivă și ameliorativă pentru cel care a dat culturi

române perspectiva unei universalizări certe. Oricât de mult ne-ar putea entuziasma ipotezele interpretative, în sensul omenescului ultragiat, nu ne rămâne altceva decât varianta sursei autenticului omenesc, cel confirmat de autor. Corespondența cu familia e o sursă exploatabilă, numai că aceasta e sporadică și cu puține detalii relevante, adesea criptate sau expediate în câteva cuvinte care nu luminează prea multe aspecte ale trăirilor celui care devine repede conștient că-l așteaptă aceeași soartă ca pe frații și mama sa. Mare parte din corespondența cu părinții și frații s-a pierdut, nimeni n-a fost conștient de valoarea acesteia. Probabil că la fel s-au întâmplat lucrurile ca scrisorile către apropiații pe care Poetul îi ridică la rangul de interlocutori valabili pentru sine. Iosif Vulcan, Iacob Negruzzi, Titu Maiorescu sunt printre aceștia, numai că destăinuirile sunt puține, introvertitul Poet se lasă greu pradă confidențelor inutile. Era zgârcit la vorbă și reținut în a pune pe hârtie dureri și spaime care-i bântuiau zilele și nopțile. Un Slavici, un Ion Creangă, un Samson Bodnărescu ar fi putu fi altfel de confidenți, numai că și în cazul acestora omul își deschide cu reținere sufletul. În repetate rânduri el le explică celor din România Jună vieneză cât de important era pentru sine ceea ce spunea în public și ceea ce scria ca să apară în revistele epocii (*Familia*, *Convorbiri Literare*).

Șansa istoriei literare în ce-l privește pe Poet o reprezintă schimbul de scrisori cu Veronica Micle, numai că și acesta a fost cenzurat oarecum de destinatară: elimină biletele și scrisorile de dinainte de moartea soțului, deși e cert că a existat un schimb epistolar, altul decât biletul prin care își arată deschiderea de a da curs invitației de a citi o poezie sau mai multe în salonul acesteia. Prelucrarea epistolarului nu s-a limitat la eliminarea dovezilor infamante

de infidelitate, ci a continuat cu adnotarea acestora, cu ștergerea pasajelor culpabile de interpretări dezonorante, datarea scrisorilor și așezarea lor în ordine cronologică etc. Veronica Micle e de înțeles în ce a făcut, căci scrisorile primite au fost lăsate moștenire fetelor (Virginia și Valeria) ca mărturie a relației mamei cu Poetul, devenit o efigie a liricii românești. Publicarea lor tardivă din 2000 a tulburat exegeza eminesciană, a fost considerată un eveniment de excepție, dar nu a fost urmată și de o valorizare adecvată a acestora.

România

dincolo de trecut

Eseu despre experiența servituții

Mihai Gheorghiu

Editura Eikon 2015

Îngerul păzitor Tache

(din volumul în pregătire **La Străini: Solilocvii la Căteaua**)

George DAVID

În timp ce stăm de vorbă, în cârciumă (pardon, pub!) intră un bătrânel diform, slab și contorsionat, destul de mărunț la statură, dar se vede că e înzestrat cu mușchii corespunzători. Mersul îi e puțin nesigur (cred că știu de ce) și seamănă cu al cuiva care nu e singur, e însoțit de altcineva, deși acel altcineva nu pare a fi prezent. Pe măsură ce se apropie – fiindcă se apropie chiar de masa noastră! – îi deslușesc în contralumină chipul de gargui de pe vreo biserică gotică.

Acum îmi e clar cu cine avem de-a face: e Fane, prietenul și subalternul de-o viață al lui Costică, Fane Aciubotăriței, zis

Amotostivuitoarei sau Amoto, pe care l-am întâlnit de vreo două ori în trecut.

Are cam aceeași vârstă ca a lui Costică, sau, dacă nu mă înșel, are cu un an mai mult, însă arată prăbușit de tot. Ce să-i faci, principala lui îndeletnicire a fost și este romul, din cauza căruia a și trecut de vreo două ori pe la reabilitare și a mai făcut și tratamente ca să scape de *delirium tremens*. Iar a doua a fost meseria de muncitor necalificat pe diferitele șantiere pe unde a lucrat Costică, pe care l-a urmat mereu fără ezitare; de altfel, așa se și prezenta eventualilor colegi de cârciumă care încă nu-l cunoscuseră: „Fane, calificat

ca muncitor necalificat”.

Costică merge mai departe cu istoria lui aviatică în timp ce Fane dă mâna cu noi și, în tăcere, trage două scaune la masa noastră. Două scaune, deoarece Fane nu intră niciodată singur într-un local, ci doar împreună cu Tache, prietenul lui imaginar, care bea rom cu el parte-n parte și căruia Fane i-a povestit și răspovestit în cârciumi toată viața lui și a tuturor celor pe care i-a cunoscut. De asta pășea el ca și cum n-ar fi fost singur. Cât despre Tache cel imaginar, Fane are o îndoială, pe care mi-a

și mărturisit-o cândva: „Oi fi eu, Fane, d-adevăratelea sau numa' vo-nchipuire d-a lu' Tache? Te pomenești că-n toată istoria asta el e singuru-adevărat”.

Se vede treaba că Fane e cunoscut și aici, la *Căteaua*, fiindcă nici n-apucă bine să se așeze pe *scaunul lui*, că fata de la bar se și apropie cu două pahare de rom pe tavă: unul pentru Fane, celălalt, așezat în fața scaunului gol, pentru Tache. Fane nu se grăbește, așteaptă ca amicul lui Costică să termine istorisirea, apoi ridică paharul și dă noroc cu noi, fără să uite ca, în final, să ciocnească și cu romul lui Tache. Între timp, realizez că noii noștri convivi – atât cel real, cât și cel imaginar – s-au așezat tot cumva cu spatele către fereastra unde păianjenul își vede tacticos de ale lui pe pânza care, în lumina scăzută a asfințitului, a devenit invizibilă.

– Hai noroc și altu-n loc, stimați consumatori! închină ceremonios Fane. Hai noroc, bă Tache! Vezi, bă Tache, tot d-ai tăi e vorba și-aci, tot d-ăia dâן Străini. Dă zici că numa' Străiniu' e pă lume...

– Hai noroc, Fane! Hai noroc, Tache! răspund eu nou-veniților. Dar cum așa, Fane, fă-mă să-nțeleg, adică vrei să zici că Tache e tot din Străini?

– Păi cum altfel? mârâie Fane cu o oarecare afecțiune. Ți-ai găsit să lipsească martie dâן post? E tot d-al lor, numa' că el nu figurează-n pomelnicu' lu' Costică-ăsta al meu. Deși Tache-i cunoaște p-ai lui tocma' dâן vechime...

Fane trage o dușcă de rom, după care se strâmbă zgomotos, a dezgust și a satisfacție în același timp:

– Îhhhh! Ce otravă! Bă nene, cum or putea unii să bea porcăria asta? ăsta nu-i rom, frate, e Petrom, că zici că-i făcut dâן gaz dă lampă!

Dar eu nu-l las să schimbe subiectul:

– Cum adică, Fane? Cum vine treaba

asta, că-i cunoaște pe-ai lui nea Costică?

– Păi, uite-așa... Da', ca să-nțelegi cum vine chestia, tre' să-ți zic toată trășenia dă la-nceput:

Eu-l cunosc pă omu' ăsta aci dă față, vreau să zic pă Costică-ăsta al meu, tocma' dă când s-a angajat el pă șantier după facultate, cre' c-a fost cam după ce Nadia i-a dat pă spate pă toți la olimpiadă d-a luat o căruță dă zece (*da, Fane, țin minte ca acum, era spre sfârșitul vacanței de vară, ultima mea vacanță, tocmai absolvisem liceul... Ce vară a fost aia...*). Da, bă nene, aia a fost mai pă la sfârșitu' verii, așa, iar Costică a apărut pă șantieru' meu după vo două luni. Nu-ș cum se face, da' dă la bun început am știut că ăsta-i omu' meu, după el tre' să mă țin, că era cumva chiar pă sufletu' meu. Nu era dâן ăia cu țițatu' și-njuratu', cum erau mai toți șefuleții pă șantier la vremea aia, ba unii te mai și altoiau fără zgârcenie, și asta-n văzu' celorlalți, ca să-nvețe și ei cine-i baștanu' pă sector. Așa c-am trecut repejor, în pas dă defilare-aș zice, dă la dom' inginer la dom' Costică, apoi la Costică și-am ajuns într-un final la Costică-ăsta al meu, cum îi zic și-n ziua dă azi. Că-i al meu, bă nene!

El mai mergea dâן când în când pă la Străini, să-i ajute p-ăi bătrâni ai lui la tot felu' dă chestii, și știu că la un moment dat, când am aflat dă treaba asta, i-am zis c-aș putea – și-aș și vrea – să vin și eu să-l ajut atunci când aveam liber, mai ales la dâן astea care țin dă construcții, și el a zis da.

Și-uite-așa am cunoscut eu Străiniu', dă zici c-aș fi cunoscut Patagonia, nu alta.

Bă Tache, bă stimați consumatori, și eu-s născut tot la țară, știu cum merg toate-alea p-acolo, da' aici era ca-n altă lume, adică-ți lăsaî încălțările la intrare și pășeai altfel, dacă mă-nțelegi ce vreau să zic. Și ce mai vreau să zic că degeaba te descălțai când intrai în lumea asta, că străinenii tot ca dă dup-un zid dă cărămizi te priveau,

nene.

Bună-ziuă, bună-ziuă și-atât, da' matală nu ești d-al nostru, cam ăsta era mersu'.

Ei uite, cum se face că-ntr-o zi, când eram acolo, lucram la părinții lu' Costică-ăsta al meu, a trebuit să merg până-n centru' satului – pardon, orașului, că acu era oraș cu acte-n regulă – să cumpăr ceva chestii ce ne trebuiau la meșterelile noastre. Era o zi dă vară dâ alea amortite, dă trebuie să te rogi dă prafu' dâ drum să se ridice când pășești pân el.

Bă frate, și cum îmi târșeam eu așa șlapii pân colb, pân amiaza aia dă ziceai că-i făcută dâ cenușă, odată parcă m-a lovit cometa. Pă nepregătite! Cine crezi că venea spre mine, ca un Ford Mustang pă drumu' căruțelor? Atena, bă, nimeni alta decât Atena!

Cum care Atena? A, matală se poa' să nu știi, da' Costică-ăsta al meu știe, că tare-am mai bolit după ea... Dă Tache c-o știe nici nu mai zic, că așa ne-am cunoscut.

Deci, eu mă stabilisem dă ceva vreme la Oraș, în gazdă, fîncă era greu să fac naveta la mine la Chioara (nu, nu-i vorba dă vo chioară ceva, comuna mea se cheamă Chi-oa-ra), oricum, nici gînd dă navetă zilnică, poate cel mult săptămînală, da' astansemna că nu mai rămîneai cu nimica-n portofel, așa că stăteam în gazdă.

Ei, și-uite-așa,-ntr-o sîmbătă dâ șapteștrei – țin minte ca acuma și-oi ține cît m-or ține mințile – zic hai să merg și eu diseară la un dans, să-mi mai clătesc ochii p-acolo. Culmea că era și sîrbătoare-n sîmbăta aia, ceva cu Sîntămăria, pân septembrie. N-aveam nici un gînd, doar așa, să mă fîțai și eu nițel, și, dac-o fi să mai și pice ceva...

Ca să fie-ntr-un ceas bun, mi-am pus și vo două romanițe la butonieră (*Romanițe? De unde și până unde?... Aaa, ăsta o fi tot*

limbajul cifrat al lui Fane, presupun că e vorba de romuri!), așa că totu' era-n parametri.

Bă oameni buni, când am ajuns eu acolo se-nserase binișor, iar zbîntuiala era-n toi, așa că nimerisem numa' bine, exact când începe distracția să fie d-adevăratele.

Era un fum dă țigară-năuntru aproape ca la incendiu, mai mirosea și-a transpirație, picapu' după care dansa lumea era dat la maxim și cam distorsiona, da' ce contează, era veselie cît cuprinde.

Ei, și cum mă-nvârteam eu așa cu privirea roată, ca să-mi dau seama unde-am nimerit, odată simt că-mi explodează ochii. Era ceva cum aveam să văd mai târziu în serialu' ăla, *'Tu-i în Pix*, când totu' se-ncețosează-n cadru și rămîne-un singur marțafoi pă care-l vezi și-l auzi. Era o fată, bă, care bătea tactu' muzicii-ntr-un colț, singură, parc-ar fi fost pă altă planetă, cu-n fel dă umbră dă tristețe-n ochi, tot așa, o tristețe dâ altă lume. Cre' că era cea mai frumoasă dâ sală,-n orice caz, eu nici nu mai vedeam p-altcineva ca să pot face vo comparație.

Habar n-am cum, da' m-am dus drept spre ea, fără să am niciun plan în cap, nicio schemă dă agățat, nimica, și i-am zis direct, cît dă politicos am putut fi eu în momentu' ăla: „Domnișoară, ce doriți să fac ca să vă căsătoriți cu mine?” (*Aici Fane face o pauză ca-n filmele hollywoodiene, onorînd cu o figură absentă Petrom-ul lui Tache, deoarece al lui s-a cam dus de ceva vreme*).

Și știți ce-a zis minunea aia dă fată?... Doar atât: „Păi, ce să doresc? Să mă invitați la un dans și să vorbim despre asta”. Normal c-am invitat-o, da' știți cum eram în momentu' ăla? Dă parcă m-ar fi altoit Moglanu' cu lopata peste ureche; Moglanu' era un șef dă echipă după șantier, dă la zidari, care, cum ajungea dimineața la slujbă, căuta cea mai nasoală lopată și cu aia-

și *manageria* echipa toată ziulica, dă plecau ai lui seara acasă numa' vânățăi și zgaibe. Și chiar am vorbit despre căsătorie, atunci, în seara aia, am hotărât și data nunții, imediat după Bobotează.

Bă oameni buni, cre' că vă dați seama că nu știam pă ce lume mă aflu. Am condus-o acasă când s-a terminat seara dă dans, am stabilit să ne-ntâlnim peste vo două zile și chiar ne-am întâlnit, deși eu puteam să pariez c-o să-mi dea cu flit... În fine, nesperat dă repede s-a mutat la mine, unde stăteam în gazdă, și-uite-așa,-n mai puțin dă două săptămâni m-am pașaportat în rai, frate, raiu' raiurilor, care m-a răbdat vo cinci ani... Cinci ani cât cinci mii dă vieți! Primește-l, Doamne, și mersi, Tache! (*Fane, încovoiat în sine, dă pe gât paharul lui Tache*).

Mai târziu, în ăștia cinci ani, aveam să aflu și motivul pentru care Atena mă primise cu brațele atât dă dăschise chiar dâן prima: în vara aia i se opriše ciclu' pentru o vreme, dă la vo răceală ceva, da' ea a fost convinsă că rămăsese borțoasă cu-n papagal care-a mirosit-o dă vo două ori și, când a aflat că s-ar putea să fie cu ochi, a dat-o cotită, ca un bun creștin ce era. Dâן cauza aia fata o dăduse dă gard și cu admiterea la facultate, așa că propunerea mea i-a apărut ca o rezolvare dă moment. 'N orice caz, momentu' a durat, cum ziceam, cinci ani...

Pot zice că viața mea toată a durat numa' atât, ăia cinci ani, restu' e varză...

Nu știu dacă ea m-a iubit vun pic, nu, nu cred, da' știu că m-a acceptat și cred că chiar i-a fost cumva drag dă mine, fincă, dă câte ori ziceam eu ceva despre nunta pă care-o plănuisem, ea tot găsea motive dă amânare, da' dă plecat nu pleca. Cât despre mine, eram căzut în freză după ea, bă nene,-n orice chestie ea era pentru mine pă locu' unu, iar eu p-al doilea. Chiar d-ar fi fost vorba dă murit pentru ea...

Cum ziceam, raiu' a ținut numa'

cinci ani pentru mine, fincă-ntr-o zi Atena a zis că gata, s-a terminat, trebuie să plece. Și era părere dă rău în glasu' ei, știu sigur, da-n ochi mai lucea ceva, ceva mai puternic dăcât părerea aia dă rău. Și-a plecat și nimica n-am știut dă ea aproape doi ani, până-n ziua aia la Străini, când a răsărit în prafu' străzii principale ca steaua dă la Viflaim.

După ce-am stat năucit pă loc cam cât ai fuma o țigară – apropo, mă arde buza dup-o pipă, și cred că nici Tache n-ar zice nu, da' d-acuma să terminăm cu istoria asta – m-am uitat la Atena, nu știu cum anume m-am uitat, știu numa' că ea a zis: „Bună, dragă Fane! Ce surpriză! Cu ce treburi pe-aici?”

Dragă Fane, auzi la ea. Dragă Fane. Ei, cum răspunzi la asta? Sigur că-n niciun fel. Așa am făcut și eu. Da' ea nimica, părea chiar bucuroasă dă-ntâlnirea noastră. Deși puteam să jur că,-nainte d-a mă vedea, n-avea nicio treabă cu bucuria dă niciun fel.

Pân-la urmă, ne-am dezlegat întrucâtva la vorbe, acolo,-n mijlocu' drumului, pă trotuaru' prăfuit dâן centru.

Una peste alta, ideea-i că Atenei îi părea rău – zicea ea – c-a plecat, da' pur și simplu-și pierduse capu' dup-un ins dâן Străini, unu' Gheorghe, care-o-nnebunise cu picioarele lui, o frumusețe dă picioare mai ceva ca la statuile dâן vechime. Se căsătorise cu el în mare viteză, ca dup-aia aburul vrăjii să se subțieze, exact ca-n cazu' unei băute, și-n locu' fermecăturii s-apară mahnureala.

Gheorghe ăla cică era chiar blănă, capu' lui era doar un fel dă dop pentru gât, că-n rest nimica. Da' asta e, și-o făcuse cu mâna ei...

Eu, în tot timpu' ăsta, am stat mut și pleoștit, dă parcă mă lovise dâן nou Moglanu' cu lopata, da' dă data asta-n moalele capului. Știu doar atât, că, după ce mi-a povestit ea toate-alea, eu i-am zis numa' două vorbe, două vorbe cât două ceasloave

cu declarații dă dragoste: „Vino-napoi”. Da’ ea a zis că-i prea târziu, era căsătorită, nu putea să-ncalce și tot așa, c-o fi, c-o păți...

Nici în ziua dă azi nu știu cât am stat noi acolo pă trotuaru’ ăla, știu num-atât, că la un moment dat Atena a zis că tre’ să plece și chiar a plecat, iar eu, în loc să intru la Fero-Metal să cumpăr ce-aveam nevoie, am intrat la biserica lu’ Sfântu’ Romică pusă spart recorduri. Bă fraților, eram într-așa un hal, că, dac-ai fi pus drujba pă mine, n-ar fi curs sânge.

Ei, și-atunci, când m-apucasem să drincuiesc la rupere, dă le-am terminat tot stocu’ dă rom dânciumă, iar eu ajunsesem dă ceream dă băut doar pân semne, că vorbe nu mai aveam, a apărut Tache. Nu știu cum, doar m-am pomenit cu el la masă, arăta exact cum îl vedeți și-acum (*bine, noi nu-l vedem, dar amănuntul ăsta nici nu contează prea mult*), stătea pă scaunu’ dânc fața mea cu coatele pă masă și cu capu-ntre palme și nu zicea nimic. A stat așa pân-am golit eu paharu’ și, când am vrut să comand altu’, mi-a zis: „Nu-mi comanzi și mie unu’? Am venit să-ți țin dă urât”.

Mai mult pân semne, cum ziceam, l-am întrebat: „Da’ tu cine ești?” „Zi-mi Tache”, a zis el, „e mai ușor așa”. „Și dă unde ești?” „D-aci, dânc Străini”. „Trăiești aci dă multă vreme?” „Multă, multă”, dă n-am priceput atunci dacă asta-nsemna multe zile, mulți ani, multe secole, oricum nu eram în stare să bag la cap mare lucru. Am dat să-i spun și eu: „Eu sunt Fane”, dă el mi-a făcut un semn dânc cap și-a zis „Nu te preocupa, știu totul”. Chiar așa mi-a zis: *nu te preocupa*.

Ca să n-o mai lungesc, că tre’ să ies neapărat pentr-o țigară, n noaptea aia, după ce i-am lăsat pă cei dă la cânciumă fără marfă – a fost poate cea mai grea băută dânc viața mea dă pân-acu – am dat să mă-ntorc la casa părinților lu’ Costică, dă nu mai știam nici

unde mă aflu, nici cum mă cheamă, nimica, eram muci. Doar atât apucam să bălmăjesc: „Costică... la Costică”. La care Tache: „Vrei să zici că stai la părinții lu’ Costică, ăla dă lucrează la Oraș?” Am dat dânc cap că da, și-atunci Tache-a zis: „Bun, e rezolvat. Eu-l știu pă tac-su, știu unde stă. Mă știe și el, dă când eram țânci, am copilărit în aceeași casă. Numa’ că el și-ai lui îmi ziceau Niculăeș. Hai, sprijină-te dă mine, că te duc eu acolo”. (*Niculăeș???? Dar tatăl lui Costică mi-a povestit cândva unele lucruri despre un frate imaginar din copilăria lui, căruia ei îi mai ziceau și Celălalt!*)

Dracu’ știe ce s-a-ntâmplat cu mine-n noaptea aia, dă a doua zi m-a găsit Costică-n anexa unde dormeam eu pentr-o noapte-două când veneam la ei, la Străini.

Eram practic în comă alcoolică, au meșterit ai lui vo două zile la mine ca să mă repare cât dă cât. În tot timpu’ ăsta, când și când îmi fulgera pân minte câte-o fracțiune dă secundă cu mine cum mă căra Tache pân noapte, umblând amândoi pă șapte cărări, nu pă două, și, ca pântr-o ceață groasă, îl deslușeam pă Tache care-mi zicea: „Să nu uiți să-i zici, Fane, să nu uiți”.

Așa că, în momentu-n care mi-am putut descleșta fălcile, l-am rugat p-ăl bătrân a’ lu’ Costică să vorbim între patru ochi și i-am zis: „Am o vorbă dânc partea lu’ Niculăeș”. Ăl bătrân a rămas o clipă ca lovit d-o cărămidă-n cap, apoi a tresărit ca pus la curent dă trei obzeci: „Celălalt?” „Da. A zis că el e bine și că-ți dorește și dumatule la fel și să nu-l uiți”.

Dup-o vreme, când eram tot așa într-un lăcaș dă cultură, m-am pomenit cu Tache la masă. I-am zis dânc prima: „Să știi că i-am transmis”. „Știu, știu, și-ți mulțumesc, a răspuns el. Pentru asta, să știi că de-acunainte eu o să fiu ăla dă are grijă dă tine pân locuri ca ăsta. Să nu te temi dă nimic cât ești cu mine”.

Poarta ochilor

Ștefan Dima ZĂRNEȘTI

Poarta ochilor

Pe strada Bucuriei,
Trecea și-mi făcea cu ochiul, fericirea.
I-am dat un buchet cu flori de cuvinte
Și-am poftit-o în casa mea,
Pentru mulți ani lumină.
Bucuros c-am rămas fără-ntuneric,
Am chemat cele două mame:
Durerea și Suferința, ele m-au crescut,
Drept mulțumire, le-am luat cheia
De la Poarta sufletului meu
Și le-am îngropat în lacrimile copilăriei!
Acum verdele firului de iarbă,
Îi împletesc cu stele de albastru,
Sparg liniștea zorilor,
La cântatul cocoșilor,
Mă simt copil prins de minune,
Alergând prin răsărit de lume.

Frunza poeziei

Mergeam pe drumul punctelor astrale
Ca o formă de mirare,
Să-i pun vieții o-ntrebare,
Despre noua întrupare.
Neiubit și dorit de nimeni,
Alungat pe al vieții drum,
Plângeam și potcoveam cu iluzii
Caii de fum.
Căutam poezia unei frunze,
Căzută pe lacrima florii de scrum,
Eu, sănătosul nebun.

Scară de gânduri

Când aud lacrima pământului
Foșnind pe drumul meu,
Pun scara de gânduri,
Urc pe podul de rouă
Și-mbrac tot curcubeul
În costum de sărbători astrale.
Cu toată liniștea omenirii
Deschid porțile fericirii
Și tac de vorbă cu Dumnezeu.
Cu parfumul plăcerii
Nasc muguri de cuvinte,
Iar în a inimii grădină
Caut, găsesc și sparg

Doar sâmburi de lumină.
 Dacă nu vă găsiți pacea
 Sau iubirea-n tainic vers,
 Înseamnă că n-am săpat deajuns,
 În micul, mare univers.

Cumințenia albastră

Opt ani adevărați
 Petrecuți lângă părinți se știe,
 Cu frații alergam desculți,
 Pe uliți și pe dealuri,
 Fără să știm unde ne duc
 Ale vieții valuri, valuri.
 În fântâna vieții naștere,
 Căutam cu gândul, acea lumină vie,
 Ascunsă formă de cunoaștere.
 În sămânța apei veșniciei
 Văzduhul năștea
 Porumbei cu aripi de cuvinte
 Trăgând peste-a norilor furtună
 Cortina albastrului cuminte.
 Frumos Doamne mai era
 Când priveam mirat în sus,
 Sedeam, mâneam și ne-nchinam
 Cu părinții lângă noi la masă,
 Priveam cu toții mirați
 Cum cerul își cheamă
 Curcubeul și lumina acasă.

Mirosul fericirii

O creangă uscată m-a luat de mână
 Rugându-mă să tac de vorbă cu ea.
 Păream abandonatul lumii,
 Pe o margine de suferință.
 Mă doream mântuire la poarta credinței,
 Flămând, dar sătul de oftat,
 Visam să gust din colțul ei de pâine
 Și să miros a fericire!
 La trezire, oglinda mi-a arătat
 Două păsări de nimic,
 Zburând din colivia unei lacrimi.

Sărutul ploii

Costum de nori și-un dans de ploaie
 Vedeam cerul înserat
 Cum mă privea ascuns
 Prin geamul din odaie.
 Flămând de gânduri
 Și de lume însetat,
 Cu bidinele de crin,
 Vopseam cerul
 Cu-al lui mister înalt.
 De sus, muzica și dansul ploii
 Mă sărutau frumos și elegant.
 Omule, pomule,
 De ce stai pe gânduri dus
 Din răsărit, pân la apus?
 Privește cerul sus
 Și-n el vei găsi
 Al vieții răspuns.

Scară de gânduri

Când aud lacrima pământului
 Foșnind pe drumul meu,
 Pun scara de gânduri,
 Urc pe podul de rouă
 Și-mbrac tot curcubeul
 În costum de sărbători astrale.
 Cu toată liniștea omenirii
 Deschid porțile fericirii
 Și tac de vorbă cu Dumnezeu.
 Cu parfumul plăcerii
 Nasc muguri de cuvinte,
 Iar în a inimii grădină
 Caut, găsesc și sparg
 Doar sâmburi de lumină.
 Dacă nu vă găsiți pacea
 Sau iubirea-n tainic vers,
 Înseamnă că n-am săpat deajuns,
 În micul, mare univers.

Fii tu ca o pasăre rănită...

Dianora Maria HÂLCOV

Te-am adus în pădurea în care m-am născut, când toate frunzele erau înnegrite de dor. „Uite salcia sub care am învățat să te iubesc...” S-au strecurat cuvintele pe sub un zâmbet amar, lucind precum chipul tău frumos din var. „Dulce dragoste, de ce nu simți cât mă doare când lumina-i ocolește frunzele?” Îmi pare că ai alt surâs cu luna pe cer, iar dacă mă lepăd de rațiune și las doar pulsațiile inimii să te simtă, te văd chiar mai clar. Când lucirea nu cade pe noi, roagă-mă să te acompaniez, să descoperim în vanitate o sclipire de rouă pe ramuri uscate. Când mă vei strânge la piept, o să îți cer să ne uităm prin constelații împreună, iar tu îmi vei spune ce vezi mai departe de praful de stele ce curge din astrele sparte... Uite ce se îndreaptă tocmai încoace, petale zburând și parfum în torace. Bătăi crâncene de vânt îmi acoperă gândul, iar amorul ce ți-l dedic va sta neauzit. Eu îmi cânt partitura, tu nu mă asculți.

Fii tu ca o pasăre rănită, cu aripa înșăngerată, o mască asupra vicleniei tale. O să gemi de durere, n-o să te-ajut! Am rămas fără replici, deși nu am rol de mut.

Fii tu fructul comuniunii dintre Soare și Lună, lasă-mă să te consum cu dinții ciunțiți, ca toată zeama să țâșnească deodată și măhnirea s-apună.

Puritatea s-a ascuns de omenire și de

atunci stă pe cer, învăluită de-o aură albă.

Ochii ei lucind de frivolitate se văd doar în lacrimi nesărate, dacă știi cum e să plângi cu probitate. Voi aștepta precum firul ierbii între suratele sale, până când speranța se va rostogoli la vale. Inima o să alunece în jos pe deal și n-o să te mai găsesc lângă mine, dar timpul va șterge conturul tău din țărână, cu ardență și suspine.

MORPHOCHROMA

Natura ca realitate și ca pretext în pictură Expoziția „Ferestre spre lume, ferestre spre sine”

Corneliu STOICA

Găzduită de Galeriile de Artă „Nicolae Măntu”, expoziția „Ferestre spre lume, ferestre spre sine”, cuprinzând lucrări de pictură ale plasticienelor Lavinia Antonia Coșovliu și Gabriela Badea, este curatoriată de muzeografa Cristiana Ștefania Culiță de la Muzeul de Artă Vizuală, vicepreședinte al Filialei Galați a U. A. P. R., care semnează și prefața catalogului.

Cele două artiste expozante sunt membre stagiare ale Filialei Locale a U.A.P.R., cu o activitate susținută în cadrul acestei organizații profesionale a creatorilor din domeniul artelor vizuale și cu numeroase participări la manifestările de profil cu caracter național și internațional, Lavinia Coșovliu având în palmares și trei expoziții personale deschise la Iași (2021) și Galați (2023, 2024).

Lucrările expuse pe simeze sunt inspirate în totalitate din natură, dar în timp ce la Lavinia Coșovliu elementele naturii care populează tablourile sunt recunoscutibile în realitatea peisajului zugrăvit, la Gabriela Badea, acestea constituie doar pretexte pentru compozițiile sale, în care fantezia are rolul principal în crearea imaginilor în ceea ce ele

au esențial. Așa înțelegem cele două viziuni artistice diferite ale celor două protagoniste, modalitățile de realizare picturală, care definesc de fapt individualitatea fiecăreia.

Peisajele Laviniei Coșovliu sunt din zona Mării Negre, cu localizări în Dobrogea bulgărească (Balcic și Capul Caliacra), dar și de pe Dunăre și împrejurimile acesteia. Tablouri ca „Dealuri la Balcic”, „Golf la Balcic”, „Mușcate la Balcic”, „La Caliacra”, „Stânci la Caliacra”, „Fereastră la Caliacra II”, „Doi calcani”, „Stabilopod” conțin aspecte în care pictorița surprinde specificul peisajului de poveste a ceea ce odinioară Regina Maria a numit „Costa de Argint”, spațiu care, în perioada interbelică, a constituit o adevărată Școală a picturii românești, loc unde au poposit marii noștri artiști Theodor Pallady, Gheorghe Petrașcu, Constantin Artachino, Nicolae Tonitza, Ștefan Dimitrescu, Francisc Șirato, Iosif Iser, Jean Alexandru Steriadi, Rodica Maniu, Cecilia Cuțescu-Storck, Nicolae Dărăscu, Vasile Popescu, Dumitru Ghiață etc. Imaginile cuprinse în cadrele lucrărilor se desfășoară pe vaste întinderi spațiale, apa se contopește la orizont cu cerul, albastrul este culoarea dominantă, uneori mai închis, aproape dramatic, alteori mai deschis sau cu nuanțe roșiatice, verzi-gălbui și violete ale stâncilor, ambarcațiunilor și clădirilor care-și reflectă chipul în oglinda apei. Materia picturală este consistentă, tușele largi. În „Stânci la Balcic”, pentru a pune în evidență structura și asprimea stâncilor calcaroase, artista amestecă uleiul cu zaț de cafea și aracet.

În peisajele dunărene („La Dunăre”, „Vase la Dunăre”, „Reflexii”, „Înserare”, „Trinitate”), spațiul este la fel de vast, tot apa ocupă cel mai mult suprafața suporturilor tablourilor, vegetația este redusă la câțiva arbori sau este configurată abundant spre

fundal, în cel mai îndepărtat plan. Pasta este mai diluată. „*Dincolo de aparenta simplitate tematică*”, notează Cristiana Ștefania Culiță în prefața catalogului, *lucrările Laviniei Coșovliu propun o gândire picturală articulată, care nu se refugiază în abstract, ci în forme deschise, intens trăite. În contextul expoziției, «fereastră spre lume» devine la ea deschidere în care privirea nu caută să controleze realul, ci să-l asculte în textura apei, în geometriile vegetale, în modul în care lumina se înscrie pe suprafața lucrărilor*”.

Pictor scenograf la Teatrul Național de Operă și Operetă „Nae Leonard”, Gabriela Badea cultivă peisajul apelând la elemente ale naturii pe care le combină după o logică personală, în funcție de propriile sentimente și trăiri, rezultatul concretizându-se în plasmuirea unor imagini de un lirism reflexiv, în care se observă uneori și influențe ale profesiei practicate în instituția menționată, ca, de pildă, o anumită decorativitate și introducerea în ansamblul compozițional al lucrărilor a unor fragmente de partituri muzicale. Un grup de lucrări sunt axate pe motivul toamnei, anotimp când vegetația îmbracă haine de purpură, aur, aramă și argint („Autumnal I, II, III”, „Văpăi”, „Rapsodie de toamnă”). Sunt creații de mare sensibilitate, în care atmosfera și poezia toamnei sunt evocate cu mijloace plastice care rețin atenția oricărui privitor, făcându-l să trăiască clipe de desfătare sufletească și înălțare spirituală. Stării de chietudine îi corespunde ca echivalent plastic o citorie de cult ortodox, simbol al reculegerii, lăcaș ce-și lasă văzută silueta luminoasă de după flori și arbori ale căror ramuri se continuă dincolo de rama tabloului („Liniște”). În alte lucrări admirăm cum într-o noapte încărcată de mister luna își strecoară lumina printre crengile copacilor („Reflexia lunii”), cum soarele își croiește drum prin desișul unei

Lavinia Coșovliu - Golf la Balcic

Antonia Coșovliu - Doi calcani

Gabriela Badea - Asfințit

păduri („Amiază de august”) sau se retrage spre apus creând un tablou peisagistic de domeniul miracolului („Asfințit”). „Exerciți de imaginație” stă sub semnul abstracției lirice, lucrarea în sine, prin bogăția paletei coloristice, fiind un veritabil poem simfonic. „Floarea soarelui” și „Fluorescență” alcătuiesc superbe explozii de lumină și culoare proiectate pe fundaluri întunecate. De altfel, luând în considerație că lumina, într-o măsură mai mare sau mai mică, este nelipsită din lucrările expuse, felul cum este distribuită (mai adăugăm la tablourile menționate pe cele intitulate „Memoria luminii”. „Peisaj gălățean” și „Verde solar”), putem afirma că artista, prin ceea ce face, înalță acesteia adevărate imnuri vizuale, așa după cum lucrările colegei sale de expoziție, Lavinia Coșovliu, sunt imnuri cromatice aduse întinsurilor de ape. Impresionează la Gabriela Badea meticulozitatea cu care artista își elaborează ansamblurile compoziționale, texturile obținute prin folosirea alături de culori intense, adesea șocante, a grafismelor de mare finețe, a unor modalități diferite de așezare a pastei pe suportul de pânză sau placaj.

Eveniment important din viața și activitatea celor două pictorițe, expoziția „Ferestre spre lume, ferestre spre sine” permite iubitorilor de frumos un contact direct cu creația recentă a acestora și un prilej de a se încărca pozitiv cu valorile tonice ale artei autentice. În același timp, expoziția constituie un act major de cultură al Filialei Galați a U. A. P. R., organizație profesională cu un superior potențial creativ al membrilor săi, care se bucură de aprecieri prestigioase la nivel național și nu numai.

DICȚIONAR

Artiști plastici gălățeni (218)

Corneliu STOICA

TUDOR, Andreea Gabriela
– pictor. S-a născut la 4 aprilie 2001 la Brăila. A absolvit Liceul de Arte „Hariclea Darclée” din Brăila (2019) și Universitatea „Dunărea de Jos” Galați, Facultatea de Arte, Secția Pictură (2022). În perioada 2022 – 2024 a urmat două programe de masterat la Universitatea din București, Centrul de Excelență în Studiul Imaginii („Studii Culturale”) și Universitatea „Dunărea de Jos” Galați, Facultatea de Arte („Arte Vizuale – Pictură”). A urmat, de asemenea, Programul de formare psiho-pedagogică pentru dobândirea competențelor didactice, Nivelul I și Nivelul II, Universitatea „Dunărea de Jos” Galați, Departamentul pentru pregătirea personalului didactic (2019 – 2024). Din 2024 a început studiile la Școala Doctorală din cadrul Universității Naționale „George Enescu” din Iași, Facultatea de Arte Vizuale și Design. Este membră a U. A. P. R. (2023). Lucrează ca profesoară la Liceul de Arte „Dimitrie Cuclin” Galați și asistent universitar la Facultatea de Arte din cadrul Universității Dunărea de Jos Galați. *Expoziții personale:* „Evoluție”, Casa Corpului Didactic Brăila (2018); „Cesiune de creanțe identitare”,

Galeria „Serfioti”, Galați (2022); „Floare de nu-mă-uita” (împreună cu Lavinia Maria Oniciuc), în cadrul Concursului „#Fresh”, Elite Art Gallery, București (2024); „Acest spațiu nu există”, Muzeul Brăilei „Carol I”, Galeria de Artă „Gheorghe Naum” (2024), Casa Artelor Galați și Casa Muzeelor, Iași (2025). *Participări la expoziții de grup (Selecție):* Festivalul Internațional de Artă Contemporană „Lacuna”, online, Yaiza, Insulele Canare, Spania (2021, 2022); Bienala Internațională de Gravură Contemporană „Iosif Iser”, Muzeul Județean

de Artă Prahova „Ion Ionescu-Quintus”, Ploiești (2021, 2023); Salonul Național de Arte Vizuale „Interferențe”, Botoșani (2021, 2022, 2023); Artistic-cultural event „Romanian artists in Italy”, D’E.M, Venice Art Gallery (2021); Bienala Internațională de Grafică „Constantin Găvenea”, Muzeul de Artă Tulcea (2022, 2024); Bienala Internațională de Arte Miniaturale Timișoara, online ; Bienala Internațională de Artă Contemporană „Ion Andreescu”, Buzău; Festivalul Internațional A.R.T.E., Galeria de Artă „N. Tonitza”, Iași; Salonul Național de Plastică Mică Brăila (2022, 2023, 2024, 2025); Expoziția internațională-concurs de Creație plastică-lirică „Eminesciana”, Galeria de Artă „N. Tonitza”, Iași; Bienala Națională de Artă „Camil Ressu”, Muzeul de Artă Vizuală Galați (2022); „Bienala Albastră” – Bienala Internațională de Artă Vizuală, ed. a III-a, Muzeul de Artă Brașov; „Pictori de azi la Balcic”, Complex Palatul Regina Maria, Balcic, Bulgaria (2023); „Flori în poșetă. Emilia Dumitrescu (1921 – 2005)”, Muzeul Brăilei „Carol I”, Brăila; Bienala Internațională de Artă Contemporană „Nicolae Tonitza”, Muzeul „Vasile Pârvan”, Bârlad; Concursul „Țară, țară, vrem ... #FRESH”, Elite Art Gallery, București; „Perpetuum Ludum”, Elite Art Gallery, București (2024); „Talent 35”, Muzeul Național de Artă al României, București, Fundația Regală Margareta a României; „Confluente în Ianuarie: Galeriile de Artă „Nicolae Mantu”, Galați; Bienala de Pictură și Grafică „Ștefan Luchian”, ed. a II-a, Galeriile de Artă „Ștefan Luchian”, Botoșani; Concursul Internațional de Arte Plastice „Martha Bibescu”, ed. a VI-a, Palatul Mogoșoaia; Bienala „Prezentul în Artă”, Muzeul „Vasile Pârvan”, Bârlad (2025). *Participări la Tabere de creație*; „Tinere talente”, Neamț (2022), Balcic, Bulgaria (2023), Timiș (2024); Rezidență „Pictori

de azi la Balcic”, Balcic, Bulgaria (2023); Demersuri artistice pe Valea Râmnicului Sărat (plein-air), Vrancea (2022, 2023); „Buzău – oraș deschis artei”, ediția a VII-a (2025). A realizat *ilustrație de carte* pentru volumele: Gheorghe-Ghenadie Tudor, „Lampadarul de onix”, Ed. Sf. Ierarh Nicolae (2015); Ancuța Rodica Chimșac, „Clinchete de ghiocei”, Ed. Sf. Ierarh Nicolae (2016); Camelia Șerban. „Dă-ți șansa la o nouă viață. Ghid de dezvoltare personală. Pași de urmat pentru o viață mai frumoasă”, Ed. Sf. Ierarh Nicolae (2016); „Cel mai mult și mai mult: juniorii”, Ed. Arthur (2017); Ioan Itlescu, „30 de ani în Crimeea: memoriile unui ardelean din Mărginimea Sibiului”, Ed. Sf. Ierarh Nicolae (2018); Nicula Suditu Gerontius, „Porumbelul și alte povestiri”, Ed. Sf. Ierarh Nicolae (2018). A colaborat, de asemenea, cu desene la publicațiile „Artă în lucru”, „TușZine” și „Ordinul povestitorilor ” (revistă de scriere creativă și alte forme de magie). *Distincții*: Premiul pentru pictură, Expoziția de artă vizuală Dragobete Art.Ro, ed. a IX-a, Iași (2021, 2022); Premiul pentru pictură, Expoziția de artă vizuală „Careu de dame”, Iași (2021); Premiul pentru pictură, Expoziția „Identități ieșene”, Iași (2021); Premiul III, Concursul Internațional de Arte Plastice „Gheorghe Petrașcu”, Muzeul de Istorie „Teodor Cincu”, Tecuci (2022); Bursieră a programului „Tinere Talente”, derulat de Fundația Regală Margareta a României (2022, 2023, 2024); Premiul pentru Debut, Bienala Națională de Artă Plastică „Lascăr Vorel”, ed. a XVIII-a, Piatra Neamț (2023); Câștigătoare a Concursului „# Fresh”, organizat de Elite Art Gallery prin Asociația Elite Art (2023); Premiul I la categoria C (+ 20 ani), Concursul Internațional de Artă Plastică „Martha Bibescu”, ediția a VI-a, Palatul Mogoșoaia (2025), Premiul III pentru pictură, Bienala „Prezentul în Artă”,

Andreea Gabriela Tudor - Regina Maria

Andreea Gabriela Tudor - Decembrie '93

Andreea Gabriela Tudor - Privire către tine

ediția I, Bârlad (2025). Are lucrări în colecții de stat și private din România, Belgia, Canada și Franța.

Cu un parcurs formativ în domeniul artelor plastice început sub auspicii profesioniste de la frageda vârstă de patru ani, când mama sa, impresionată de ușurința și dragostea cu care desenează, a înscris-o la cursurile Cercului de pictură de la Palatul Copiilor din Brăila, continuat apoi chiar din clasa I la Liceul de Artă „Hariclea Darclee” și programul de licență și masterat din cadrul Universității „Dunărea de Jos”, Facultatea de Arte Vizuale (Pictură), Andreea Gabriela Tudor a avut o evoluție remarcabilă, creația ei a reținut atenția juriilor expozițiilor-concurs, a saloanelor și bienalelor naționale și internaționale la care a participat. Manifestată mai ales în pictură, se exprimă cu aceeași pasiune în desen, gravură, colaj, ilustrație de carte, instalație, obiect, fotografie, în arta religioasă. Dintre genuri, practică compoziția cu mai multe personaje, portretul, peisajul, nudul, natura statică. Este credincioasă artei figurative, însă nici abstracția lirică nu o ocolește. Demersul ei artistic s-a concretizat în abordarea unor teme ca identitatea individuală și colectivă, memoria, spațiul imaginar și real, perenitatea creației și relația individului cu opera de artă.

Într-o serie de lucrări cu caracter autobiografic (compoziții picturale și instalații), artista încheagă narațiuni despre propria copilărie, despre părinți și bunici, care cuceresc prin ineditul și autenticitatea lor grație utilizării în structura ansamblurilor a documentului fotografic, a unor obiecte cu conotații simbolice și a unor imagini așa cum au rămas în memoria afectivă. Uneori, în imaginea propriu-zisă a tabloului, Andreea Gabriela Tudor pictează miniatural și fotografia care a stat la baza compoziției. Alteori, ansamblul este alcătuit numai din fotografii pictate, numai din fotografii originale, ce și-au păstrat parfumul lor vechi, sau din desene și obiecte

(„Filă de jurnal”, „Post – 2000”, „Memorie de hârtie”, „Amintiri din armată”, „Mamaia Vasilica”, „Arhivă de povești”). Sunt situații când artista recurge și la intervenții picturale pe obiect („Război fără sfârșit”). Alte lucrări evocă personalități ale istoriei și culturii românești („Regina Maria citind la patul răniților”, „George Enescu”), obiceiuri ale românilor din preajma Sărbătorilor de iarnă, ignatul în speță („Decembrie ‘93”), tradiții culturale din viața satului în continuitatea lor („Pledoarie pentru cultura și arta unei nații”), aspecte ale circulației și arhitecturii urbane („Urmează stația Parfumul teilor”, „Forfotă urbană”, „Galați - Domnească 94”, „Biserica Precista – Galați”, „Vedere urbană”. „Reflexie urbană”), plaje imaginare („Acest spațiu nu există I și II”), ruine („Exuvii citadine I și II”) sau reprezintă peisaje și naturi statice cu flori („August”, „Seară de mai”, „Clar de lună”, „Nocturnă la Balcic”, „Lumină de august”. „Iriși”, „Ciulini”).

Andreea Gabriela Tudor este o foarte bună desenatoare, manifestă interes deosebit pentru figura umană și pentru detaliul anatomic, formele au claritate, echilibru, dinamism, lucrările sunt bine împăstăte, tușele viguroase, gama cromatică este de cele mai multe ori închisă. Materia picturală conferă imaginilor o vădită sobrietate, chiar și atunci când genul abordat este peisajul. Limbajul expresionist pare să constituie modalitatea stilistică care-i convine cel mai bine în exprimarea vizuală a gândurilor, ideilor, sentimentelor și a ceea ce vrea să comunice iubitorilor de artă, deși uneori a pictat influențată și de impresionism, de pop-art sau de cubism.

Andreea Gabriela Tudor - Domnească 94

Andreea Gabriela Tudor - Vedere urbană

ARHIVĂ FOTO

1. Școala de Arte. Deschiderea anului școlar 2025 - 2026
2. 20 de ani de activitate. Ecaterina Hulea și „Glasul Odăieșilor”

CRONICĂ

3. Nebănuita scenă a focului negru - Octavian Mihalcea
8. Kiki citește... Verde akedie de Veaceslav Cușter. Răsărit de verde după parilizia sufletului - Carmen Andrei
14. Kiki citește... „Hipnotice” de Octavian Mihalcea - Carmen Andrei
13. Festivalul „Literatura tinerilor” ed. a-VIII-a, Neptun, 2025 - Claudia Minela

SERIAL

5. Portrete literare. Mihai Ștefaniu - un copil mare într-un trup al timpului uitat - Aida Zaharia
18. Efemeritatea ființării și eternitatea DEVENIRII - Gheorghe Felea
28. Anamneză eminesciană I - George Lateș

CREAȚIE LITERARĂ

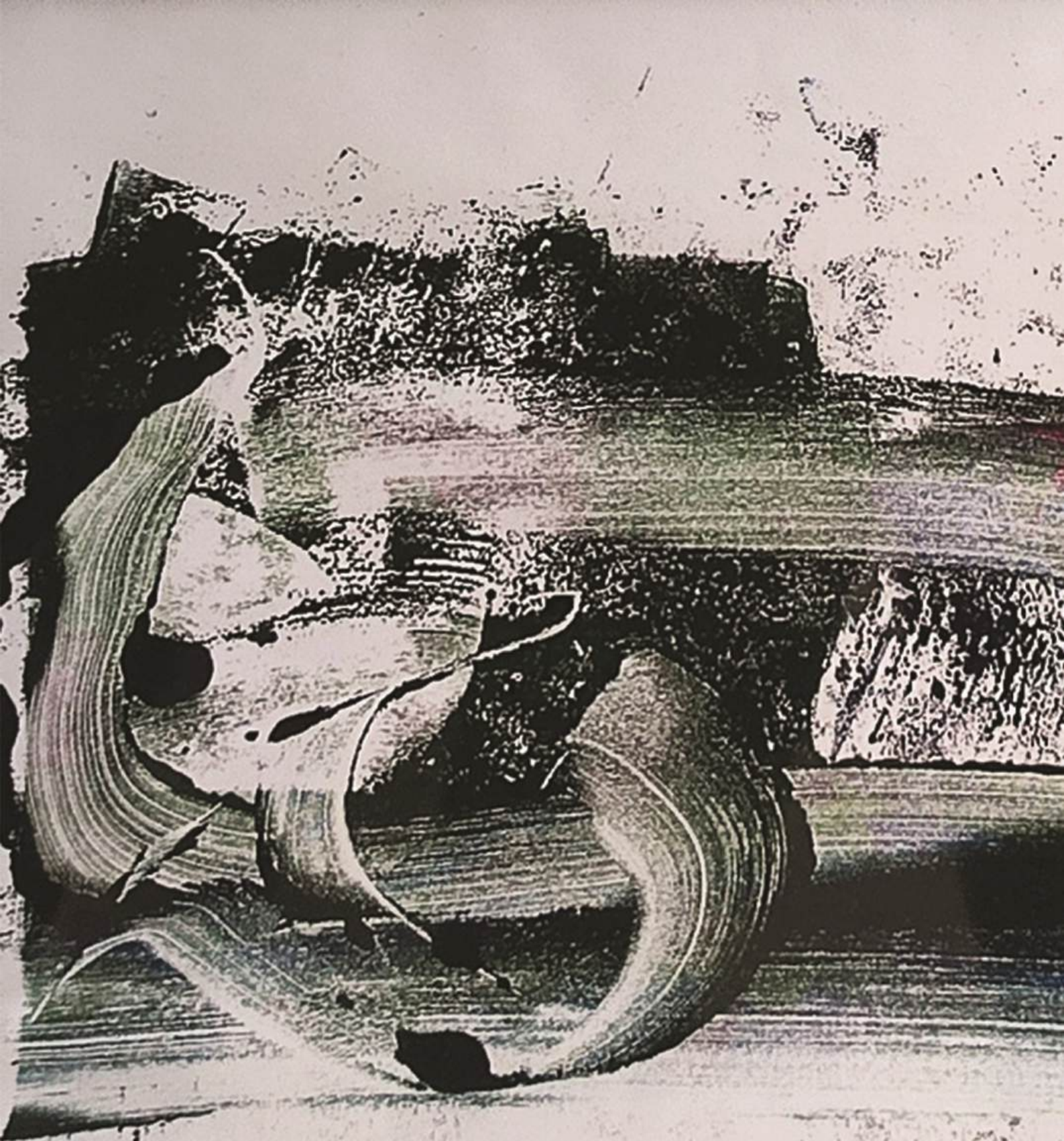
11. Povești vindecătoare - Raluca Leontina Neagu
16. Jumătăți - Adrian Zăinescu
24. Ceasul ADN-ului - Mihaela Lungu
30. Îngerul păzitor Tache (din volumul în pregătire „La Străini: Solilocvii la Căteaua) - George David
35. Poarta ochilor - Ștefan Dima Zărnești
37. Fii tu ca o pasăre rănită - Dianora Maria Hâlcov

ART City. Reading City

10. Reversul istoriei. Eșeu despre opera lui Mircea Eliade - Mihai Gheorghiu
23. Viaticum. Un ghid intelectual al Muzeului Țăranului Român - Mihai Gheorghiu
29. România dincolo de trecut. Eșeu despre experiența servituții - Mihai Gheorghiu

ARTĂ PLASTICĂ

38. Morphochroma. Natura ca realitate și ca pretext în pictură. Expoziția „Ferestre spre lume, ferestre spre sine” - Corneliu Stoica
41. DICȚIONAR. Artiști plastici gălățeni (218) - Corneliu Stoica

Do Ho Monotype i Vitesse

1583 0227